
Ühtne visioon, ühine tegevus: tugevam Euroopa

**Euroopa Liidu üldine
välis- ja julgeolekupoliitika strateegia**

Federica Mogherini eessõna

Liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja,

Euroopa Komisjoni asepresidendi

Meie liidu idee, isegi selle olemasolu on seatud kahtluse alla. Ometi vajavad meie kodanikud ja kogu maailm tugevat Euroopa Liitu rohkem kui kunagi varem. Meie laiem piirkond on muutunud ebastabiilsemaks ja ebakindlamaks. Kriisid nii liidu sees kui ka väljaspool seda mõjutavad otseselt meie kodanike elu. Keerulistel aegadel on tugev liit selline, mis mõtleb strateegiliselt, omab ühist visiooni ja tegutseb üheskoos. See kehtib veelgi enam pärast Briti referendumit. Me peame tõepoolest järele mõtlema, mil viisil meie liit toimib, kuid me teame väga hästi, mille nimel tööd teha. Me teame, mis on meie põhimõtted, meie huvid ja meie prioriteedid. Praegu pole aeg määramatuseks: meie liit vajab strateegiat. Me vajame ühist visiooni ja ühiselt tegutsemist.

Mitte ühelgi meie riigil ei ole jõudu ega ressursse, et tegeleda nende ohtudega ja haarata meie ajal esinevatest võimalustest kinni üksinda. Kuid peaaegu poole miljardi kodaniku liiduna on meie potentsiaal enneolematu. Meie diplomaatiline võrgustik ulatub kaugemale ja sügavale igas maailma nurgas. Majanduslikult kuulume maailma kolme suurema majanduse hulka. Me oleme esimene kaubanduspartner ja esimene välisinvestor peaaegu kõigi maailma riikide jaoks. Üheskoos me investeerime arengukoostöösse rohkem kui ülejäänud maailm kokku. Siiski on samuti selge, et me ei kasuta seda potentsiaali veel täiel määral ära. Meie kodanike suur enamus mõistab, et peame oma rolli eest maailmas vastutama kollektiivselt. Ja igal pool, kuhu ma reisin, eeldavad meie partnerid, et Euroopa Liit täidab olulist rolli, muu hulgas julgeoleku tagajana kogu maailmas. Me rahuldame oma kodanike vajadused ja paneme oma partnerlused toimima üksnes juhul, kui tegutseme üheskoos, liiduna. Just see ongi üldise Euroopa välis- ja julgeolekupoliitika strateegia eesmärk.

Sõna „üldine“ ei osuta üksnes geograafilisele haardele: see osutab ka suurele hulga poliitikameetmetele ja instrumentidele, mida see strateegia edendab. See keskendub samavõrd sõjalistele võimetele ja terrorismivastasele tegevusele kui töökohtade loomisele, kaasavatele ühiskondadele ja inimõigustele. Selles käsitletakse rahu rajamist ning riikide ja ühiskondade vastupanuvõimet Euroopas ja selle ümbruses. Euroopa Liit on alati tundnud uhkust oma pehme jõu üle – ja ta teeb seda ka edaspidi, sest selles valdkonnas oleme parimad. Kuid mõte, et Euroopa on üksnes „tsiviiljõud“, ei kirjelda kujunevat tegelikkust õiglaselt. Näiteks on Euroopa Liidul praegu lähetatud seitseteist sõjalist ja tsiviiloperatsiooni, milles osalevad tuhanded mehed ja naised, kes teenivad Euroopa Liidu lipu all rahu ja julgeoleku – nii meie enda kui ka meie partnerite julgeoleku nimel. Euroopa puhul käivad pehme ja tugev jõud käsikäes.

Strateegia toetab ambitsiooni saavutada Euroopa Liidu strateegiline sõltumatus. See on vajalik selleks, et edendada meie kodanike ühiseid huve, samuti meie põhimõtteid ja väärtusi. Siiski me teame, et need prioriteedid saab kõige paremini saavutada siis, kui me ei ole üksi. Ning need saab kõige paremini saavutada eeskirjadel ja mitmepoolsusel põhinevas rahvusvahelises süsteemis. Praegu ei ole aeg ülemaailmsete politseinike ega üksikute sõdalaste jaoks. Meie välis- ja julgeolekupoliitika peab käsitlema ülemaailmseid surveid ja kohalikke dünaamikaid, see peab tulema toime superjõududuga ja samuti üha enam killustunud identiteetidega. Meie liit teeb tööd selleks, et muuta meie partnerid tugevamaks: Me jätkame Atlandi-ülese sideme ja NATOga arendatava partnerluse süvendamist ning samal ajal loome sidemeid uute osalejatega ja uurime uusi formaate. Me investeerime piirkondlikku korda ning koostöösse piirkondade vahel ja piirkondade sees. Ja me edendame reformitud ülemaailmset juhtimist, mis suudab vastata praegusel 21. sajandil esinevatele väljakutsetele. Me tegutseme praktilisel ja põhimõttelisel viisil, jagades ülemaailmset vastutust oma partneritega ja andes panuse nende tugevatesse külgedesse. Me oleme saanud kogemuse: minu naabri ja minu partneri nõrgad küljed on ka minu enda nõrgad küljed. Seega me investeerime kõigile kasulikesse lahendustesse ja jätame seljataha illusiooni, et rahvusvaheline poliitika saab olla nullsummamäng.

Kõik see toob kasu igale meie liikmesriigile ja igale meie liidu kodanikule. Kõik need eesmärgid on võimalik saavutada üksnes tõeliselt ühtses ja pühendunud Euroopas. Kõigi meie kultuuride ühendamine meie ühiste eesmärkide saavutamiseks ja meie ühiste huvide teenimiseks on igapäevane ülesanne, kuid see on ka meie tugevaim külg: mitmekesisus on see, mis teeb meid tugevaks.

Jah, meie huvid on tõepoolest ühised Euroopa huvid: ainus viis neid teenida on teha seda ühiste vahenditega. Seetõttu on meil ühine vastutus muuta meie liit tugevamaks liiduks. Euroopa rahvad

vajavad eesmärgikindlust meie liikmesriikides ja tegevuse ühtsust kõigi meie poliitikavaldkondade ulatuses. Habras maailm nõuab kindlamat ja vastutustundlikumat Euroopa Liitu, see nõuab väljapoole ja tulevikku vaatavat Euroopa välis- ja julgeolekupoliitikat. See üldine strateegia juhib meid meie igapäevases töös, mida me teeme sellise liidu kujundamiseks, mis päriselt rahuldab oma kodanike vajadused ning vastab nende lootustele ja püüdlustele; mis tugineb saavutusele, et 70 aastat on väldanud rahu; millel on jõudu anda panus rahu ja julgeoleku tagamisse meie piirkonnas ja kogu maailmas.

Me vajame tugevamat Euroopat. Meie kodanikud on selle ära teeninud ning seda ootab ka ülejäänud maailm.

Me elame keset eksistentsiaalset kriisi, mis on haaranud nii Euroopa Liidu kui ka maailma väljaspool seda. Meie liit on ohus. Meie Euroopa projekt, mis on toonud kaasa enneolematu rahu, jõukuse ja demokraatia, on seatud kahtluse alla. Euroopa Liidust idas on rikutud Euroopa julgeolekukorda ning Põhja-Aafrikas ja Lähis-Idas (nagu ka Euroopas) on probleemiks terrorism ja vägivald. Osades Aafrika riikides ei paku majanduskasv veel lahendust demograafilistele arengutele, Aasias suurenevad julgeolekualased pinged ning kliimamuutused põhjustavad täiendavaid takistusi. Samas on saabunud erakordsete võimaluste aeg. Ülemaailmne majanduskasv, liikuvus ja tehnoloogia areng (koos meie partnerluste süvendamisega) annavad meile arenguvõimalusi ning võimaldavad üha rohkematel inimestel vaesusest pääseda ning elada kauem ja vabamalt. Sellises keerulises, rohkem ühendatud, rohkem vaidlustatud ja komplitseeritumas maailmas tegutsemisel juhindume oma ühistest huvidest, põhimõtetest ja prioriteetidest. Tuginedes aluslepingutes sätestatud väärtustele ning oma paljudele tugevatele külgedele ja ajaloolistele saavutustele, seisame ühtselt ja ehitame tugevamat liitu, mis täidab maailmas oma kollektiivset rolli.

1. Meie ühised huvid ja põhimõtted

Euroopa Liit edendab **rahu** ning tagab oma kodanike ja territooriumi **julgeoleku**. Sise- ja välisjulgeolek on omavahel üha enam kokkupõimunud: meie sisejulgeolek sõltub rahust väljaspool liidu piire.

EL edendab oma inimeste **jõukust**. Jõukus peab olema jagatud ning eeldab säästva arengu eesmärkide täitmist kogu maailmas, sealhulgas Euroopas. Liidu jõukus sõltub ka avatud ja õiglasest rahvusvahelisest majandussüsteemist ning jätkusuutlikust juurdepääsust maakera ühisvaradele.

EL tugevdab oma **demokraatiat** vastupanuvõimet. Meie väärtuste pidev järgimine määrab meie välispoliitika usaldusväarsuse ja mõju.

EL edendab **eeskirjadel põhinevat ülemaailmset korda**. Oleme huvitatud kokkulepitud eeskirjade edendamisest, et pakkuda ülemaailmselt avalikke hüvesid ning anda panus rahumeelse ja jätkusuutliku maailma saavutamisele. EL edendab eeskirjadel põhinevat ülemaailmset korda, mille aluspõhimõtteks on mitmepoolsus ja mille keskmes on Ühinenud Rahvaste Organisatsioon.

Me juhime selgetest põhimõtetest. Nende aluseks on nii realistlik hinnang praegusele strateegilisele keskkonnale kui ka idealistlik siht edendada maailma paremaks muutmist. Lähiaastatel suunab meie välistegevust põhimõttele kindel pragmatism.

Keerulisemas maailmas peame olema **ühtsed**. Üksnes tõeline liit on piisavalt kaalukas, et tagada oma kodanikele julgeolek, jõukus ja demokraatia ning positiivselt mõjutada maailma.

Ühendatumas maailmas teeb EL **koostööd** teiste osapooltega. Liit ei saa välislohtude tõrjumiseks endasse tõmbuda. Selleks, et edendada meie kodanike julgeolekut ja jõukust ning kaitsta meie demokraatiat, peame haldama vastastikust sõltuvust koos kõigi sellest tulenevate võimaluste, väljakutsete ja hirmudega ning osalema kogu maailmas.

Vaidlustatumas maailmas juhime EL tugevast **vastutustundest**. Teeme vastutustundlikku koostööd kogu Euroopas ning seda ümbritsevates ida- ja lõunapiirkondades. Teeme kogu maailmas tööd, et tegeleda konfliktide algpõhjuste ja vaesusega ning et edendada inimõigusi.

EL on vastutustundlik ülemaailmne osapool, kuid vastutust tuleb jagada. Vastutus käib käsikäes meie välis**partnerluste** ümberkujundamisega. Oma eesmärkide poole püüdlisel teeme koostööd riikide, piirkondlike organite ja rahvusvaheliste organisatsioonidega. Teeme koostööd peamiste partnerite, sarnaseid seisukohti jagavate riikide ja piirkondlike rühmadega. Süvendame oma partnerlusi kodanikuühiskonna ja erasektoriga, mis on olulised osalejad võrgustunud maailmas.

2. Meie välistegevuse prioriteedid

Selleks et edendada meie ühiseid huve selgeid põhimõtteid järgides, tegutseb EL viie üldise prioriteedi nimel.

Meie liidu julgeolek: ELi ülemaailmne strateegia algab liidust endast. Meie liit on pakkunud kodanikele enneolematut julgeolekut, demokraatiat ja jõukust. Siiski ohustavad praegu meie

rahvast ja territooriumit terrorism, hübriidohud, majanduse volatiilsus, kliimamuutused ja energiavarustuse ebakindlus. Asjakohased ambitsioonid ja strateegiline sõltumatus on olulised, et Euroopa suudaks edendada rahu ja julgeolekut nii sees- kui väljaspool oma piire. Seetõttu tõhustame oma jõupingutusi kaitseküsimuste, küberjulgeoleku, terrorismivastase võitluse, energeetika ja strateegilise kommunikatsiooni valdkondades. Liikmesriigid peavad viima ellu aluslepingutes sätestatud kohustused seoses vastastikuse abi ja solidaarsusega. EL tõhustab oma panust Euroopa kollektiivse julgeoleku hüvanguks, tehes tihedat koostööd oma partneritega, eelkõige NATOga.

Euroopast idas ja lõunas asuvate riikide ja ühiskondade vastupanuvõime: Meie kodanike huvides on panustada nende riikide ja ühiskondade vastupanuvõimesse, mis asuvad Euroopast idas (ulatudes Kesk-Aasiani) ning lõunas (kuni Kesk-Aafrikani). Praeguse ELi laienemispoliitika alusel on usaldusväärne ühinemisprotsess, mis põhineb rangel ja õiglasel tingimuste täitmisel, ülioluline tegur, millega suurendatakse Lääne-Balkani riikide ja Türgi vastupanuvõimet. Paljud inimesed soovivad Euroopa naabruspoliitika alusel luua tihedamaid suhteid Euroopa Liiduga: meie kestev atraktiivsus võib nendes riikides ergutada muutuste läbiviimist. Kuid vastupanuvõime on prioriteet ka teistes riikides ning seda nii Euroopa naabruspoliitika raames kui väljaspool seda. EL toetab erinevaid teid vastupanuvõime saavutamiseks, keskendudes kõige pakilisematele valitsus-, majandus-, ühiskonna- ning kliima- ja energiaalase haavatavuse juhtumitele, ning töötades välja tõhusama rändepoliitika Euroopa ja tema partnerite jaoks.

Integreeritud lähenemine konfliktidele: Vägivaldsete konfliktide korral on ohus meie ühised elulised huvid. EL osaleb praktilisel ja põhimõttekindlal viisil rahutagamises ning tugevdab inimeste julgeolekut tervikliku lähenemisviisi kaudu. Väga oluline on konfliktide ja kriiside suhtes kohaldatava tervikliku lähenemisviisi rakendamine, kasutades selleks sidusalt kõiki ELi käsutuses olevaid poliitikaid. Ent tervikliku lähenemisviisi sisu ja ulatust laiendatakse. EL tegutseb konfliktitsükli kõigis etappides, tegutsedes koheselt konfliktide ennetamise eesmärgil, reageerides kriisidele vastutustundlikult ja otsustavalt, panustades stabiliseerimisse ja hoidudes uue kriisi puhkemisel oma tegevuse enneaegsest lõpetamisest. EL tegutseb erinevatel juhtimistasanditel: sellistel konfliktidel, nagu Süürias ja Liibüas asetleidvad konfliktid, on kohalik, riiklik, piirkondlik ja ülemaailmne mõõde, mida tuleb käsitleda. Lõpetuseks, me ei saa üksi lahendada ühtegi nendest konfliktidest. Jätkusuutliku rahu saab saavutada üksnes kõikehõlmavate kokkulepetega, mille aluseks on laiapõhjalised, sügavad ja kestvad piirkondlikud ja rahvusvahelised partnerlused, mida EL tugevdab ja toetab.

Piirkondlikud koostöökorraldused: Maailmas, kus valitsevad globaalsed probleemid ja kohalikud tagasilöögid, muutub oluliseks piirkondlik dünaamika. Piirkondliku juhtimise vabatahtlikud vormid pakuvad riikidele ja rahvastele võimaluse paremini hallata julgeolekuprobleeme, saada majanduslikku kasu globaliseerumisest, täielikumalt vältida kultuure ja identiteete ning rääkida kaasa maailma asjades. See on ELi enda rahu ja arengu põhialus 21. sajandil, mistõttu toetame piirkondlike koostöökorraldusi kogu maailmas. Erinevates piirkondades – Euroopas; Vahemere piirkonnas, Lähis-Idas ja Aafrikas; mõlemal pool Atlandi ookeani, nii põhja- kui ka lõunaosas; Aasias; ja Arktika piirkonnas – suunavad ELi tegevust konkreetsed eesmärgid.

Ülemaailmne juhtimine 21. sajandil: EL on pühendunud sellele, et saavutada ülemaailmne kord, mis tugineb rahvusvahelisele õigusele, tagab inimõigused, säästva arengu ja püsiva juurdepääsu kogu maailma varadele. See pühendumus tähendab püüdlust muuta, mitte lihtsalt säilitada senist süsteemi. EL püüab tagada tugeva ÜRO, mis on mitmepoolse eeskirjadel põhinev korra alus, ning töötada koostöös rahvusvaheliste ja piirkondlike organisatsioonide, riikide ja valitsusväliste osalejatega välja ülemaailmselt kooskõlastatud reageerimisi.

3. Visioonist tegudeni

Me püüdleme oma prioriteetide täitmise suunas, kasutades selleks meie ainulaadseid võrgustikke, meie majanduslikku kaalu ja kõiki meie käsutuses olevaid vahendeid sidusal viisil. Oma eesmärkide saavutamiseks tuleb meil kollektiivselt panustada usaldusväärsesse, reageerimisvõimelisse ja ühtsesse liitu.

Usaldusväärne liit: Selleks et tagada vastutustundlik seotus maailmaga, on väga tähtis usaldusväärsus. ELi usaldusväärsus sõltub meie ühtsusest, meie peamistest saavutustest, meie püsivast atraktiivsusest, meie poliitike tulemuslikkusest ja järjepidevusest ning meie väärtustele ustavaks jäämisest. Tugevama liidu saavutamiseks tuleb ka panustada välispoliitika kõigis aspektides. Eelkõige on kiireloomuliseks küsimuseks panustamine julgeoleku ja kaitse valdkonnas. Kõik kaitsevõimed on vajalikud, et reageerida väliskriisidele, suurendada meie partnerite suutlikkust ning tagada Euroopa turvalisus. Liikmesriigid säilitavad kaitseotsuste tegemisel oma sõltumatuse: paljude nende võimete omandamiseks ja säilitamiseks peab kaitsekoostööst siiski saama norm. EL innustab järjekindlalt kaitsekoostööd ning püüab luua tugevat Euroopa kaitsetööstust, mis on Euroopa otsuste ja tegevuse sõltumatuse tagamisel kriitilise tähtsusega.

Reageerimisvõimeline liit: Meie diplomaatiline tegevus peab täielikult tuginema Lissaboni lepingule. Ühine julgeoleku- ja kaitsepoliitika peab muutuma reageerimisvõimelisemaks. Analüüsida tuleks tõhustatud koostööd liikmesriikide vahel, mis võib tuua kaasa koostöö struktureerituma vormi, kasutades täielikult ära Lissaboni lepingu potentsiaali. Arengupoliitika peab samuti muutuma paindlikumaks ja see tuleb viia kooskõlla meie strateegiliste prioriteetidega.

Ühtne liit: Peame muutma ühtsemaks kogu meie välispoliitika, liikmesriikide ja ELi institutsioonide tegevuse ning meie poliitikate sise- ja välismõõtmed. See on eriti oluline säästva arengu eesmärkide täitmisel ning rände ja julgeoleku valdkonnas, eelkõige terrorismivastase võitluse valdkonnas. Samuti peame süstemaatiliselt integreerima inimõigused ja soolised küsimused kõikidesse poliitikavaldkondadesse ja institutsioonidesse.

Käesoleva strateegia aluseks on visioon ja ambitsioon saavutada tugevam liit, mis on valmis ja võimeline maailma positiivselt mõjutama. Meie kodanikud väärivad tõelist liitu, mis edendab meie ühiseid huve, osaledes maailmas vastutustundlikult ja koostöös teistega. Nüüd on meie ülesanne, et strateegia tooks kaasa konkreetsed meetmed.

Me vajame tugevamat Euroopat. Meie kodanikud on selle ära teeninud ning seda ootab meilt ka ülejäänud maailm.

Me elame keset eksistentsiaalset kriisi, mis on haaranud nii ELi kui ka maailma väljaspool seda. Meie liit on ohus. Meie Euroopa projekt, mis on toonud kaasa enneolematu rahu, jõukuse ja demokraatia, on seatud kahtluse alla. Meist idas on rikutud Euroopa julgeolekukorda, samal ajal vaenab Põhja-Aafrikat, Lähis-Ida ning ka Euroopat ennast terrorism ja vägivald. Aafrikas ei ole majanduskasv igal pool rahvastiku kasvust ette jõudnud, Aasias suurenevad julgeolekualased pinged ning kliimamuutused toovad kaasa uusi hädasid. Kuid sellest olenemata pakub see ajastu ka enneolematuid võimalusi. Ülemaailmne majanduskasv, liikuvus ja tehnoloogia areng käsikäes meie tugevnevate partnerlustega annavad meile võimaluse jõudsalt kasvada ning võimaldavad järjest suuremal hulgal inimestel pääseda vaesuse käest ja elada kauem ja vabamalt. Me liigume läbi selle keeruka, ühendatuma, ebakindlama ja mitmekihilisema maailma, juhindudes oma ühistest huvidest, põhimõtetest ja prioriteetidest. Tuginedes väärtustele, mis on kirja pandud aluslepingutesse, ning toetudes oma mitmetele tugevatele külgedele ja ajaloolistele saavutustele, jääme me ühtseks, ehitades üles tugevama liidu, mis täidab maailmaarenil oma kollektiivset rolli.

1. Üldine strateegia meie kodanike huvide edendamiseks

Meie huvid ja väärtused käivad käsikäes. Oma väärtuste edendamine maailmas teenib meie endi huve. Samal ajal avalduvad meie huvides meie põhiväärtused. Rahu ja julgeolek, jõukus, demokraatia ning reeglitel põhinev maailmakord on meie välistegevuse aluseks olevad elutähtsad huvid.

Rahu ja julgeolek

Euroopa Liit edendab rahu ja tagab oma kodanike ja territooriumi julgeoleku. See tähendab seda, et Euroopa riikidel peab üheskoos oma partneritega olema vajalik suutlikkus ennast kaitsta, ning nad peavad täitma aluslepingutes sätestatud vastastikuse abistamise ja solidaarsusega seotud

kohustusi. Sise- ja välisjulgeolek on omavahel veelgi rohkem põimunud: meie koduses julgeolekus on põlistatud huvi hoida rahu meie naabruses ja seda ümbritsevates piirkondades. See tähendab laiemat huvi konfliktide ennetamisel, inimeste julgeoleku edendamisel, ebastabiilsuse algpõhjustega tegelemisel ning ohutuma maailma nimel tegutsemisel.

Jõukus

EL tegutseb oma kodanike jõukuse suurendamise nimel. See tähendab majanduskasvu, töökohtade loomise ja võrdsuse edendamist ning turvalist ja tervislikku keskkonda. Kuigi jõukas liit aitab tagada Euroopa tugevama rolli maailmas, tuleb jõukust jagada ning selleks tuleb täita säästva arengu eesmäärke kogu maailmas, sealhulgas ka Euroopas. Lisaks, kuna prognooside kohaselt leiab suurem osa lähituleviku majanduskasvust aset väljaspool ELi, on meie jõukuse seisukohalt järjest tähtsamal kohal kaubandus ja investeringud: liidu jõukus sõltub tugevast siseturust ning avatud rahvusvahelisest majandussüsteemist. Me oleme huvitatud õiglastest ja avatud turgudest, ülemaailmsete majandus- ja keskkonnareeglite kujundamisest, ning jätkusuutlikust juurdepääsust kogu maailmale avatud mere-, maismaa-, õhu- ja kosmoseteede kaudu. Digirevolutsiooni taustal sõltub meie jõukus ka info ja üleilmsete väärtuseahelate vabast kulgemisest, millele aitab kaasa vaba ja turvaline internet.

Demokraatia

EL suurendab oma demokraatiate vastupanuvõimet ning toimib nende väärtuste järgi, mis andsid inspiratsiooni ELi loomiseks ja arendamiseks. Nende väärtuste seas on inimõiguste, põhivabaduste ja õigusriigi põhimõtete austamine ja edendamine. Need hõlmavad õiglust, solidaarsust, võrdsust, diskrimineerimise keeldu, pluralismi ja mitmekesisuse austamist. Oma väärtuste järjepidev järgimine ELi sees aitab kujundada meie usaldusväarsust ja mõju ka väljaspool ELi. Selleks et kaitsta meie demokraatia kõrget taset, järgime kõigi valdkondade puhul, – alates rändest ja varjupaigast kuni energia, terrorismivastase võitluse ja kaubanduseni, – siseriiklike, Euroopa ja rahvusvahelisi seadusi. Oma väärtustele truuks jäämine on nii seaduse kui ka eetika ja identiteedi küsimus.

Reeglitel põhinev maailmakord

EL edendab reeglitel põhinevat maailmakorda, mille juhtpõhimõtteks on mitmepoolsus ja mille keskmes on Ühinenud Rahvaste Organisatsioon. Keskmiste ja väikeste riikide liiduna on meil ühine Euroopa huvi seista ülejäänud maailmaga silmitsi üheskoos. Kui me oleme koos, on meil piisavalt kaalu, et edendada kokkulepituid reegleid jõupoliitika ohjamiseks ning anda oma panus rahuliku, õiglase ja jõuka maailma kujundamisse. Iraani tuumakokkulepe on selle ilmekaks

näiteks. Mitmepoolsusel põhinev kord, mille aluseks on rahvusvaheline õigus, sealhulgas ÜRO põhikiri ja inimõiguste ülddeklaratsioon, on ainus tagatis rahule ja julgeolekule nii Euroopas kui ka välismaal. Reeglitel põhinev maailmakord päästab tänu avatud majandustele ja üleilmsele tihedale seotusele valla jõuka liidu täieliku potentsiaali ning kinnistab rahvusvahelisse süsteemi demokraatlikud väärtused.

2. Meie välistegevuse juhtpõhimõtted

Me juhime selgetest põhimõtetest. Need tulenevad nii strateegilise keskkonna realistlikust hindamisest kui ka idealistlikust püüdlusest muuta maailma paremaks. Otsides teed isolatsionismi Skylla ja mõtlematu sekkumise Charybdise vahel, osaleb EL maailmas aktiivselt, deklareerides kohustusi teiste ees ja olles tundlik ettenägematute olukordade suhtes. Eesolevatel aastatel juhib meie välistegevust põhimõtetest tuginev pragmatism.

Ühtsus

Järjest keerukamas ülemaailmses jõuvahekordade muutuse ja difusiooni maailmas peab EL jääma ühtseks. Ühtsuse kujundamine eurooplastena– institutsioonide, riikide ja inimeste vahel – ei ole kunagi olnud nii elutähtis ega pakiline. Meie ühtsus pole kunagi olnud nii suure ohus. Koos suudame saavutada rohkem kui siis, kui liikmesriigid tegutsevad üksi või kooskõlastamata. Riiklikud ja Euroopa huvid ei ole vastuolus. Meie ühiseid huvisid saab teenida üksnes siis, kui oleme üksteise kõrval ja tegutseme üheskoos. Ainult tõelise liiduna üheskoos on meil potentsiaali tagada oma kodanikele julgeolek, jõukus ja demokraatia ning aidata muuta maailm paremaks paigaks. Meie kodanike huvisid teenib kõige paremini see, kui liikmesriikidel ja institutsioonidel on ühised põhimõtted ning kui me tegutseme ühtselt sidusaid poliitikaid rakendades.

Osalemine

Maailmas, mis on järjest rohkem omavahel seotud, otsib EL kontakti ja koostööd teistega. Üleilmsete väärtusahelate, ülikiirelt areneva tehnoloogia ja üha suureneva rände taustal osaleb EL täielikult ülemaailmsel turul ning aitab kujundada reegleid, mis seda valitsevad. Väliste ohtude tõrjumiseks ei saa EL lihtsalt silda üles tõsta. Maailmast eemale tõmbumine jätab meid vaid ilma ühendatud maailma pakutud võimalustest. Keskkonnaseisundi halvenemine ja ressursside nappus riigipiire ei tunne, samuti ei tunne neid riikidevaheline kuritegevus ja terrorism. Liidust väljaspool toimuvat ei saa lahutada liidu piires toimuvast. Sageli tegeleb sisepoliitika üksnes välissündmuste tagajärgedega. Me suudame üksteisest sõltumise ja sellega kaasnevate võimaluste, probleemide ja hirmudega toime tulla, kui me suhtleme ülejäänud maailmaga ja teeme nendega koostööd.

Vastutus

Järjest ebakindlomas maailmas juhib ELi tugev vastutustunne. Kriise ei saa lahendada võlukepi abil, ei ole olemas kindlat retsepti, millega mujal lahendusi peale suruda. Kuid vastutustundlik osalemine võib aidata kaasa positiivsetele muutustele. Seega tegutseme me vägivaldsete konfliktide ennetamiseks kiirelt, oleme võimelised ja valmis reageerima kriisidele vastutustundlikult, kuid samas otsustavalt, soodustame kohalikku vastutust võtvaid kokkuleppeid ning meie pühendumine on pikaajaline. Me võtame vastutuse eelkõige Euroopa ja seda ümbritsevate piirkondade eest, tegutsedes samas kaugemal kindlate eesmärkide nimel. Me tegutseme üle kogu maailma, et lahendada konfliktide ja vaesuse algpõhjuseid ning et võidelda inimõiguste jagamatuse ja universaalsuse eest.

Partnerlus

EL jääb vastutustundlikuks üleilmseks partneriks, kuid vastutust tuleb jagada ning selleks on vaja meie partnerlustesse investeerida. Reeglitel põhineva maailmakorra edendamisel on meie juhtpõhimõtteks kaasvastutus. Oma eesmärkide täitmisel loome sidemeid riikide, piirkondlike asutuste ja rahvusvaheliste organisatsioonidega. Me teeme koostööd tuumikpartnerite, sarnaselt mõtleivate riikide ja piirkondlike ühendustega. Me võtame valikuliselt partneriteks osalejaid, kelle koostöö on vajalik üleilmsete avalike hüvede pakkumiseks ja ühiste probleemide lahendamiseks. Me tugevdame oma partnerlust kodanikuühiskonna ja erasektoriga, kes on võrgustunud maailma võtmetähtsusega osalejad. Me teeme seda dialoogi ja toetuste kaudu, kuid samuti innovaatilisemaid koostöövorme kasutades.

3. Meie välistegevuse prioriteedid

Selleks et edendada meie ühiseid huve selgeid põhimõtteid järgides, tegutseme viie üldise prioriteedi nimel.

3.1 Meie liidu julgeolek

ELi üldine strateegia algab liidust endast. Aastakümnete jooksul on liit pakkunud kodanikele enneolematut julgeolekut, demokraatiat ja jõukust. Me toetume nendele saavutustele järgnevatel aastatel. Siiski ohustavad praegu meie rahvast ja territooriumit terrorism, hübriidohud, kliimamuutused, majanduslik volatiilsus ja energiavarustuse ebakindlus. Hirmupoliitika seab ohtu Euroopa väärtused ja euroopaliku eluviisi. Selleks et seni saavutatut säilitada ja edasi arendada, on vaja olulisi muudatusi. Meie julgeoleku tagamiseks, jõukuse edendamiseks ja demokraatia kaitsmiseks tugevdame oma julgeoleku ja kaitse valdkonda täielikus kooskõlas inimõiguste ja

õigusriigi põhimõttega. Peame täitma oma vastastikuse abistamise ja solidaarsusega seotud kohustusi ning panustama rohkem Euroopa kollektiivsesse julgeolekusse viie tegevusliini kaudu.

Julgeolek ja kaitse

Eurooplastena peame võtma oma julgeoleku eest suurema vastutuse. Peame olema valmis ja võimelised tõrjuma väliseid ohte, neile reageerima ja end nende eest kaitsma. Kuigi NATO eesmärk on kaitsta oma liikmeid (kellest enamik on Euroopa riigid) välise rünnaku eest, peavad Euroopa riigid olema paremini varustatud, parema väljaõppega ja organiseeritumad, et anda otsustav panus sellisesse kollektiivsesse jõupingutusse, aga samuti et tegutseda vajaduse korral iseseisvalt. Asjakohased ambitsioonid ja strateegiline sõltumatus on olulised, et Euroopa suudaks edendada rahu ja kaitsta julgeolekut nii sees- kui ka väljaspool oma piire.

Euroopa riigid peavad olema võimelised Euroopat kaitsma, reageerima väliskriisidele ja abistama oma partnereid julgeoleku- ja kaitsevõime arendamisel, täites neid ülesandeid koostöös teistega. Lisaks väliskriiside ohjele ja võimekuse tugevdamisele peaks EL olema võimelina ka andma abi taotluse korral oma liikmete ja oma institutsioonide kaitsmiseks. See tähendab meie vastastikuse abistamise ja solidaarsusega seotud kohustuste täitmist ning hõlmab nii sise- kui ka välismõõtmega väljakutsete käsitlemist, nagu terrorism, hübriidohud, küber- ja energiajulgeolek, organiseeritud kuritegevus ja välispiiride haldamine. Näiteks saavad ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika (ÜJKP) missioonid ja operatsioonid teha koostööd Euroopa piiri- ja rannikuvalvega ning ELi spetsialiseerunud asutustega piirikaitse ja merejulgeoleku tugevdamiseks, eesmärgiga päästa rohkem elusid, võidelda piiriülese kuritegevuse vastu ja lõhkuda smugeldajate võrgustikke.

Kollektiivse kaitse osas on NATO enamiku liikmesriikide jaoks endiselt esmane raamistik. Samal ajal ei tohi ELi-NATO suhted piirata nende liikmesriikide julgeoleku- ja kaitsepoliitikat, kes ei ole NATO liikmed. Seetõttu intensiivistab EL koostööd Põhja-Atlandi Liiduga, tagades vastastikuse täiendavuse, sünergia ning mõlema liidu institutsioonilise raamistiku täieliku järgimise, samuti nende täieliku kaasavuse ja sõltumatuse otsuste tegemisel. Sellega seoses on vaja tugevdada ELi kui julgeoleku kogukonda: Euroopa julgeoleku- ja kaitsealased jõupingutused peaksid võimaldama ELil tegutseda iseseisvalt, panustades samas koostöösse NATOga ja võttes selle raames meetmeid. Usaldusväärsem Euroopa kaitsepoliitika on äärmiselt tähtis ka täisväärtusliku atlandiüleses partnerluse tagamiseks Ameerika Ühendriikidega.

Liikmesriigid vajavad tehnoloogilisi ja tööstuslikke vahendeid, et omandada ja säilitada neid võimeid, mis on aluseks nende iseseisva tegutsemise suutlikkusele. Kuigi kaitsepoliitika ja -kulutused jäävad riikide pädevusse, ei saa ükski liikmesriik endale lubada selles valdkonnas

iseseisvalt tegutsemist: see nõuab konkreetset ja kooskõlastatud jõupingutust. Süvendatum kaitsealane koostöö tagab koostalitlusvõime, tulemuslikkuse, tõhususe ja usaldusväärsuse: see suurendab kaitsealaste kulutuste tulemuslikkust. Kaitsevõimete arendamine ja säilitamine nõuab nii investeringuid kui ka riiklike ressursside kasutamise optimeerimist intensiivsema koostöö abil.

EL aitab liikmesriike ja suurendab oma panust Euroopa julgeolekusse ja kaitsele kooskõlas aluslepingutega. Riikliku kaitseplaneerimise tsüklite ja võimekuse arendamise järkjärguline sünkroniseerimine ja vastastikune kohandamine võivad tugevdada liikmesriikidevahelist strateegilist lähenemist. Liidu rahalised vahendid kaitsealaste teadusuuringute ja tehnoloogia ning riikidevahelise koostöö toetamiseks ning Euroopa Kaitseagentuuri potentsiaali täielik ära kasutamine on peamised tingimused Euroopa julgeoleku- ja kaitsealasteks jõupingutusteks, mida toetab tugev Euroopa kaitsetööstus.

Terrorismivastane võitlus

Euroopa pinnal ja väljaspool on toime pandud suuri terrorirünnakuid. Terrorismivastasesse võitlusse panustamine ja selles valdkonnas solidaarsuse suurendamine on võtmetähtsusega. Seetõttu innustame parandama teabevahetust ja luurealast koostööd liikmesriikide ja ELi asutuste vahel. See hõlmab ühiseid hoiatusteateid vägivaldse äärmusluse, terrorivõrgustike ja terroristidest välisvõitlejate kohta ning ebaseadusliku infosisu jälgimist ja selle kõrvaldamist meediast. Lisaks sellele toetab EL liikmesriikide kiiret taastumist rünnakute korral varustuskindluse tagamiseks tehtavate tõhustatud jõupingutuste, esmatähtsa taristu kaitsmise ning küberkriisiohje vabatahtliku raamistiku tugevdamise kaudu. Me süvendame vägivaldse äärmusluse vastu võitlemise nimel tööd hariduse, kommunikatsiooni, kultuuri, noorte ja spordi valdkonnas. Me teeme tööd radikaliseerumisvastaseks võitluseks, laiendades oma partnerlusi kodanikuühiskonna, sotsiaalpartnerite, erasektori ja terrorismi ohvritega, samuti religioonide ja kultuuride vahelise dialoogi kaudu. Kõige olulisem on, et EL toimib oma väärtuste kohaselt nii liidu sees kui ka väljaspool: see on meie kõige tugevam vastumeede vägivaldse äärmuslusega võitlemiseks. Lisaks arendame edasi inimõigusi järgivat terrorismivastase võitluse alast koostööd Põhja-Aafrika, Lähis-Ida, Lääne-Balkani riikide ja muu hulgas Türgiga, ning teeme koostööd oma partneritega kogu maailmas, et jagada parimaid tavasid ja töötada välja ühiseid programme vägivaldse äärmusluse ja radikaliseerumisega võitlemiseks.

Küberjulgeolek

EL suurendab oma keskendumist küberjulgeolekule, andes ELile vahendid ning aidates liikmesriikidel kaitsta end küberohtude vastu, säilitades samas avatud, vaba ja turvalise

küberruumi. See hõlmab ohtude leevendamise tehnoloogiliste võimaluste suurendamist ning esmatähtsa taristu, võrkude ja teenuste vastupanuvõime tugevdamist, samuti küberkuritegevuse vähendamist. See tähendab innovaatilise info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) süsteemide edendamist, mis tagavad andmete kättesaadavuse ja terviklikkuse, tagades samas Euroopa digitaalse ruumi turvalisuse asjakohase poliitika abil andmete säilitamise asukoha ning digitoodete ja -teenuste sertifitseerimise vallas. See nõuab küberküsimumuste integreerimist kõigisse poliitikavaldkondadesse, tugevdades küberelemente ÜJKP missioonides ja operatsioonides ning arendades edasi koostööplatvorme. EL toetab poliitilist, operatiivset ja tehnilist küberkoostööd liikmesriikide vahel, eelkõige analüüsi ja tagajärgede haldamise alal, ning edendab ELi struktuuride ja liikmesriikide asjakohaste institutsioonide vahelist ühist hindamist. EL tugevdab oma küberjulgeoleku alast koostööd peamiste partneritega, nagu USA ja NATO. ELi reageering integreeritakse ka tugevasse avaliku ja erasektori partnerlusse. Liikmesriikide, institutsioonide, erasektori ja kodanikuühiskonna vaheline koostöö ja teabevahetus võib edendada ühist küberjulgeoleku kultuuri ja suurendada valmisolekut võimalikeks küberhäireteks ja -rünnakuteks.

Energiajulgeolek

Energialiit kujutab endast integreeritud jõupingutust teha tööd Euroopa energiajulgeoleku sise- ja välismõõtmega. EL püüab kooskõlas energialiidu eesmärkidega mitmekesistada oma energiaallikaid, tarneteid ja energiatarnijaid, eelkõige gaasi valdkonnas, samuti selleks, et edendada kolmandates riikides kõrgeimaid tuumaohutusstandardeid. Tänu oma energiadiplomaatiale tugevdame suhteid usaldusväärsete energiatootvate ja transiidiriikidega kogu maailmas ning toetame taristu loomist, mis võimaldab mitmekesistest allikatest pärit energial jõuda Euroopa turgudele. Kolmandate riikidega sõlmitud siduvatel taristualastel lepingutel võib siiski olla diferentseeritud mõju tarnekindlusele liidus või need võivad takistada energia siseturu toimimist. Seetõttu peavad sellised lepingud olema läbipaistvad ja iga uus taristu peab olema täielikult kooskõlas kohaldatava ELi õigusega, sh kolmanda energiapaketiaga. Liidusiseselt teeb EL tööd täielikult toimiva energia siseturu saavutamiseks, keskendub säästvatele energiale ja energiatõhususele ning töötab ühtselt välja vastassuunavoo, energiaühendused ja veeldatud maagaasi hoidlate taristu.

Strateegiline kommunikatsioon

EL intensiivistab oma strateegilist kommunikatsiooni, panustades avalikku diplomaatiasse ja ühtlustades seda eri valdkondades, et siduda ELi välispoliitika kodanikega ja esitleda seda paremini meie partneritele. Me parandame oma põhimõtetest ja meetmetest teatamise ühtsust ja kiirust. Samuti tagame kiirete ja faktiliste vastuväidete esitamise väärteabele. Me jätkame avatud

ja uuriva meediakeskkonna edendamist ELis ja väljaspool, tehes koostööd ka kohalike osalejatega ja sotsiaalmeedia kaudu.

3.2 Euroopast idas ja lõunas asuvate riikide ja ühiskondade vastupanuvõime

Meie kodanike huvides on panustada nende riikide ja ühiskondade vastupanuvõimesse, mis asuvad meist idas (ulatudes Kesk-Aasiani) ja lõunas (kuni Kesk-Aafrikani). Ebakindlus väljaspool liidu piire ohustab meie elulisi huve. Seevastu vastupanuvõime – riikide ja ühiskondade võime viia läbi reforme ning seega seista vastu sisemistele ja välistele kriisidele ja neist taastuda – on meile ja meid ümbritsevate piirkondade riikidele kasulik, sillutades teed jätkusuutlikule majanduskasvule ja elujõulistele ühiskondadele. Seepärast edendab EL koos oma partneritega vastupanuvõimet ELi ümbritsevates piirkondades. Vastupanuvõimeline riik on turvaline riik ning turvalisus on jõukuse ja demokraatia seisukohast peamine. Kuid õige on ka vastupidine. Jätkusuutliku julgeoleku tagamiseks ei toeta me ainult riiklike institutsioone. Viidates säästva arengu eesmärkidele, on vastupanuvõime laiem mõiste, hõlmates kõiki üksikisikuid ja tervet ühiskonda. Vastupanuvõimelise riigi aluseks on vastupanuvõimeline ühiskond, mida iseloomustab demokraatia, usaldus institutsioonide vastu ja jätkusuutlik areng.

Laienemispoliitika

Euroopa Liidu liikmeks astumise avalduse võib esitada iga Euroopa riik, kes austab ja edendab meie asutamislepingutes sätestatud väärtusi. Rangel ja õiglasel tingimuslikkusel põhinev usaldusväärne laienemispoliitika on asendamatu vahend, et suurendada asjaomastes riikides vastupanuvõimet, tagades, et ajakohastamine ja demokratiseerimine toimuvad kooskõlas ühinemiskriteeriumidega. Usaldusväärne laienemispoliitika kujutab endast strateegilist investeringut Euroopa julgeolekusse ja heaolusse ning on juba suuresti aidanud kaasa rahule endistel sõjast laastatud aladel.

Praeguse laienemispoliitika raames jagavad rände, energiajulgeoleku, terrorismi ja organiseeritud kuritegevusega seotud probleeme nii EL, Lääne-Balkani riigid kui ka Türgi. Neid probleeme saab käsitleda vaid ühiselt. Siiski ei saa me nende riikide vastupanuvõimet pidada iseenesestmõistetavaks. ELil on ainulaadne mõju kõigile nimetatud riikidele. ELi jaoks seisneb strateegiline väljakutse seega poliitilise reformi, õigusriigi põhimõtte, majandusliku lähenemise ja heanaaberlike suhete edendamises Lääne-Balkani riikides ja Türgis, tehes samas järjepidevalt koostööd erinevates sektorites.

ELi kandidaatriikidele suunatud poliitika tugineb jätkuvalt selgele, rangele ja õiglasele ühinemisprotsessile. Esmalt keskendub see liikmeks saamise põhinõudmistele ja selles tõstetakse

esile rangemat kontrolli reformide üle, selgemaid reforminõudmisi ning tagasisidet Euroopa Komisjonilt ja liikmesriikidelt, nagu ka kohalikelt kodanikuühiskondadelt. Samal ajal peab ELi toetus nendele riikidele ja koostöö nendega pakkuma juba täna konkreetset kasu ning sellest tuleb hästi teada anda. See tähendab koostöö tegemist terrorismivastase võitluse, julgeolekusektori reformi, rände, taristu, energia ja kliima valdkonnas, inimestevaheliste kontaktide edendamist ning teatud ELi abi ümberkujundamist, et suurendada nähtavalt kodanike heaolu.

Meie naabrid

Riigi ja ühiskonna vastupanuvõime on meie strateegiline prioriteet naabruskonnas. Paljud, kes jäävad nii idas kui lõunas Euroopa naabruspoliitika kohaldamisalasse, soovivad luua tihedamaid sidemeid liiduga. Meie kestev atraktiivsus võib esile kutsuda muutusi ja ei ole suunatud ühegi riigi vastu. Sellesse rühma jäävad praegu riigid nagu Tuneesia ja Gruusia, kelle edu jõuka, rahumeelse ja stabiilse demokraatiana peegelduks nende vastavates piirkondades. Euroopa naabruspoliitika on taas pühendunud idapartnerlusele ja Vahemere lõunapiirkonna riikidele, kes soovivad meiega luua tugevamaid suhteid. Me toetame neid riike assotsieerimislepingute, sealhulgas põhjalike ja laiaulatuslike vabakaubanduslepingute rakendamisel. Samuti mõtleme loominguliselt, kuidas süvendada veelgi vajadustega arvestavaid partnerlusi. Võimalused on muu hulgas järgmised: majanduspiirkonna loomine põhjalikke ja laiaulatuslikke vabakaubanduslepinguid rakendavate riikidega, üleeuroopaliste võrkude laiendamine ja energiaühendus ning füüsiliste ja digitaalsete ühenduste loomine. Ühiskondlikke sidemeid tugevdatakse ka suurema liikuvuse, kultuuri- ja haridusalase vahetuse, teaduskoostöö ja kodanikuühiskonna platvormide kaudu. ELi programmides ja asutustes täieliku osaluse poole püüeldakse koos strateegilise dialoogiga, mille eesmärk on sillutada teed nende riikide edasisele kaasamisele ÜJKP-sse.

Vastupanuvõime on strateegiline prioriteet ELi idas ja lõunas nii riikides, kes soovivad tihedamaid sidemeid ELiga, kui ka Euroopa naabruspoliitika kohaldamisalasse jäävates ja sellest väljaspool asuvates riikides, kes seda ei soovi. EL toetab idasse ja lõunasse jäävates riikides vastupanuvõime saavutamiseks erinevaid võimalusi, keskendudes ebakindluse kõige akuutsematele mõõtmetele ja võttes sihiks need riigid, kus saame olukorda sisuliselt muuta.

Vastupanuvõime meid ümbritsevates piirkondades

EL järgib teda ümbritsevates piirkondades mitmekülgset lähenemisviisi vastupanuvõimele. Kuigi repressiivsed riigid on pikas perspektiivis oma olemuselt ebakindlad, on siiski olemas palju võimalusi kaasavate, jõukate ja turvaliste ühiskondade rajamiseks. Seetõttu järgime vajadustega arvestava poliitikat, et toetada kaasavat ja vastutustundlikku juhtimist, mis on otsustava

tähtsusega terrorismi, korrupsiooni ja organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemiseks ning inimõiguste kaitsmiseks. Represseerimine lämmatab võimalused rahulolematuse väljendamiseks ja tõrjub kogukondi. Seetõttu edendab EL inimõigusi dialoogi ja toetuse kaudu, sealhulgas kõige keerulisematel juhtudel. Pikaajalise osalemise kaudu püüame järjepidevalt edendada inimõiguste kaitsmist. Järgime kohalikke õigustel põhinevaid lähenemisviise õigus-, julgeoleku- ja kaitsesektori reformimisele ning toetame ebakindlates riikides suutlikkuse suurendamist, sealhulgas kübervaldkonnas. Töötame arengupoliitika, diplomaatia ja ÜJKP abil, tagades, et meie julgeolekusektori reformimise jõupingutused soodustavad ja suurendavad meie partnerite suutlikkust julgeoleku tagamisel õigusriigi põhimõtte kohaselt. Teeme koostööd teiste rahvusvaheliste osalejatega, koordineerides meie tööd suutlikkuse suurendamise alal eelkõige ÜRO ja NATOga.

Riigid on vastupanuvõimelised, kui ühiskonnad tunnevad, et nad on paremal järjel ja neil on lootust tuleviku suhtes. Säästva arengu eesmärke kajastades võtab EL vastu ühise lähenemisviisi oma humanitaar-, arengu-, rände-, kaubandus-, investeerimis-, taristu-, haridus-, tervise- ja teaduspoliitikale ning parandab horisontaalset sidusust ELi ja selle liikmesriikide vahel. Võitleme vaesuse ja ebavõrdsusega, laiendame avalike teenuste ja sotsiaalkindlustuse kättesaadavust ning võitleme inimväärsete töövõimaluste nimel, eelkõige naistele ja noortele. Edendame soodsat keskkonda tõrjutud rühmadele uute majandusalaste jõupingutuste tegemiseks, nende tööhõive ja kaasamise jaoks. Arengufondid peaksid katalüüsima strateegilisi investeeringuid avaliku ja erasektori partnerluste kaudu, edendades jätkusuutlikku majanduskasvu, töökohtade loomist ja oskusi ning tehnosiiret. Kasutame oma kaubanduslepinguid selleks, et toetada säästvat arengut, inimõiguste kaitsmist ja eeskirjadepõhist valitsemistava.

Ühiskonna vastupanuvõimet tugevdab suhete süvendamine kodanikuühiskonnaga, eelkõige selle jõupingutustes muuta valitsused vastutavaks. Me suhtleme rohkem kultuuriorganisatsioonidega, usukogukondadega, sotsiaalpartneritega ja inimõiguste kaitsjatega ning mõistame avalikult hukka kodanikuühiskonna tegutsemisruumi ahendamise, sealhulgas sõna- ja ühinemisvabaduse rikkumiste teel. Positiivsed muutused saavad alguse vaid riigist endast ja nende teostumiseks võib kuluda aastaid. Seetõttu on meie pühendumine kodanikuühiskonnale pikaajaline. Toetame ühiskonna vastupanuvõimet ka seeläbi, et süvendame tööd hariduse, kulutuuri ja noorte valdkonnas, et edendada pluralismi, kooseksisteerimist ja austust.

Lõpuks püüab EL suurendada energia- ja keskkonnaalast vastupanuvõimet. Energiaalane üleminek on meid ümbritsevate piirkondade jaoks üks suurtest väljakutsetest, kuid seda tuleb asjakohaselt juhtida, et vältida ühiskondlike pingete tagant õhutamist. Kliimamuutused ja

keskkonnaseisundi halvenemine võimendavad potentsiaalset konflikti, võttes arvesse nende mõju kõrbestumisele, mulla degradeerumisele ning vee- ja toidunappusele. Peegeldades julgeolekusektori reformimise jõupingutusi, võib energia- ja keskkonnasektori reformi poliitika abistada partnerriike energiaalase ülemineku ja kliimameetmete valdkonnas. Selliste jõupingutuste abil julgustame energiaturu liberaliseerimist, taastuvate energiaallikate arendamist, paremat õigusloomet ja tehnosiiret, sealhulgas kliimamuutuste leevendamist ja nendega kohanemist. Samuti toetame valitsusi kestlike lahenduste väljatöötamisel toidu tootmise ning vee ja energia kasutamise jaoks arengu-, diplomaatia- ja teaduskoostöö kaudu.

Tõhusam rändepoliitika

Pöörame oma vastupanuvõimealases töös erilist tähelepanu migrantide ja pagulaste päritolu- ja transiidiriikidele. Suurendame nendes riikides märkimisväärselt oma humanitaarabialaseid jõupingutusi, keskendudes haridusele, naistele ja lastele. Töötame koos päritolu- ja transiidiriikidega välja rände suhtes kohaldatavad ühised vastavalt vajadustele kohandatud lähenemisviisid, mis hõlmavad arenguküsimusi, diplomaatiat, liikuvust, seaduslikku rännet, piirihaldust, tagasivõtmist ja tagasisaatmist. Teeme koos päritoluriikidega arengukoostöö, usaldusfondide, ennetava diplomaatia ja vahendamise kaudu tööd sundränne algpõhjuste käsitlemiseks ja ärahoidmiseks, rände haldamiseks ning piiriülese kuritegevuse vastu võitlemiseks. Toetame transiidiriike, parandades vastuvõtu- ja varjupaigalaast suutlikkust ning tehes tööd migrantide haridus-, kutseõppe- ja elatise teenimise võimaluste loomiseks. Me peame ebaseaduslikke rändevoogusid pidurdama, suurendades tagasisaatmiste tõhusust ning samuti tagades inimeste liikuvusele seaduslikud kanalid. See tähendab olemasolevate seaduslike ja korduvrändekanalite edendamist ja rakendamist. See tähendab ka sellise tõhusama Euroopa ühise varjupaigasüsteemi väljatöötamist, mis säilitab õiguse taotleda varjupaika, tagades ELis rahvusvahelist kaitset taotlevate pagulaste turvalise, reguleeritud ja seadusliku saabumise. Teeme samal ajal koostööd oma rahvusvaheliste partneritega jagatud ülemaailmse vastutuse ja solidaarsuse tagamiseks. Sõlmime rohkem tõhusaid rändehaldusalaseid partnerlusi ÜRO agentuuride, uute osalejate, piirkondlike organisatsioonide, kodanikuühiskonna ja kohalike kogukondadega.

3.3 Integreeritud lähenemisviis konfliktidele ja kriisidele

Jälgime üha rohkem ebakindlaid riike, mis kukuvad kokku vägivaldse konflikti tagajärjel. Need kriisid ning nende tulemusena tekkivad sõnulseletamatu vägivald ja inimkannatused ohustavad meie ühiseid elulisi huve. EL osaleb praktilisel ja põhimõttekindlal viisil rahu kindlustamises, keskendades oma jõupingutused ümbritsevatele piirkondadele idas ja lõunas ning kaaludes samal

ajal igal üksikjuhul eraldi vajadust osaleda veelgi kaugemal. EL toetab inimeste julgeolekut integreeritud lähenemisviisi kohaldamisega.

Kõikidel kõnealustel konfliktidel on mitu mõõdet – julgeolekust soolise võrdõiguslikkuseni, valitsemisest majandusküsimusteni. Hädavajalik on rakendada *mitmemõõtmelist* lähenemisviisi, kasutades kõiki olemasolevaid konfliktide ennetamisele, ohjamisele ja lahendamisele suunatud poliitikameetmeid ja vahendeid. Ent „tervikliku lähenemisviisi“ ulatust laiendatakse veelgi. Ühelegi kõnealusele konfliktile ei ole kiiret lahendust. Somaalias, Malis, Afganistanis ja mujal saadud kogemustes tuleb esile nende pikaajalisus. EL kohaldab seepärast *mitmeetapilist* lähenemisviisi, tegutsedes konfliktitsükli kõikides etappides. Me tegeleme ennetamise, lahendamise ja stabiliseerimisega ning väldime tegevuse enneaegset lõpetamist, kui kusagil mujal puhkeb uus kriis. EL osaleb seega rohkem pikaajaliste konfliktide lahendamises idapartnerluse riikides. Ükski selline konflikt ei hõlma ühtainsat valitsemistasandit. Konfliktid, näiteks Süürias ja Liibüas, puhkevad sageli kohalikul tasandil, ent keeruliseks muudab need see, et nad omandavad riikliku, piirkondliku ja ülemaailmse mõõtme. EL kohaldab seepärast konfliktide suhtes *mitmetasandilist* lähenemisviisi, tegutsedes kohalikul, riiklikul, piirkondlikul ja ülemaailmsel tasandil. Lõpetuseks, EL ei saa lahendada ühtegi neist probleemidest üksinda. Me kohaldame *mitmepoolset* lähenemisviisi, kaasates kõik konfliktis osalevad ja selle lahendamiseks vajalikud pooled. Me sõlmime süstemaatilisemalt partnerlusi kohapeal piirkondlike ja rahvusvaheliste organisatsioonide, kahepoolsete abiandjate ja kodanikuühiskonnaga. Samuti püüame me teha rohkem koostööd piirkondlikul ja rahvusvahelisel tasandil. Jätkusuutliku rahu saab saavutada üksnes kõikehõlmavate kokkulepetega, mille aluseks on laiapõhjalised, sügavad ja kestvad piirkondlikud ja rahvusvahelised partnerlused.

Ennetav rahu

On ammu teada, et konfliktide ennetamine on tõhusam ja tulemuslikum kui kriiside lahendamine nende puhkemisel. Kui konflikt tekib, muutub see tavaliselt aja jooksul üha raskemini kontrollitavaks. EL on saanud häid tulemusi ennetava rahu rajamise ja diplomaatia alal. Sellepärast suurendame oma ennetusalaseid jõupingutusi, jälgides algpõhjuseid, näiteks inimõiguste rikkumisi, ebavõrdsust, ressursidega seotud survet ja kliimamuutusi, mis mitmekordistavad vee- ja toidunappuse, pandeemiate ja sundrände tekke ohtu.

Varajasest hoiatamisest on vähe kasu, kui sellele ei järgne varajane tegutsemine. See eeldab regulaarset aruandmist ja ettepanekute esitamist nõukogule, osalemist ennetavas diplomaatias ja vahendamistegevuses, kasutades ELi delegatsioone ja eriesindajaid, ning kodanikuühiskonnaga

partnerluste süvendamist. Me peame töötama välja poliitilise kultuuri reageerida vägivaldse konflikti ohule kiiremini.

Julgeolek ja stabiliseerimine

EL tegeleb süstemaatilisemalt kõnealuste konfliktide julgeolekumõõtmega. Euroopa julgeoleku- ja kaitsesüsteemil peab rahvusvahelist õigust täielikult järgides olema rohkem vahendeid rahu rajamiseks, julgeoleku tagamiseks ja inimelude, eelkõige tsiviilelanike kaitsmiseks. EL peab suutma reageerida kiiresti, vastutustundlikult ja otsustavalt kriisidele, eelkõige aidata võidelda terrorismi vastu. EL peab olema suuteline tagama julgeoleku, kui rahukokkulepped on sõlmitud ja üleminekuvalitsus on moodustatud või moodustamisel. Kui valitsust ei ole veel moodustatud, siis peaks EL olema valmis toetama ja aitama tugevdada kohalikku relvarahu, sillutades teed suutlikkuse suurendamisele. Samal ajal peab EL sise- ja välispoliitika sidusa kasutamise võtma meetmeid sellistest konfliktidest tuleneda võiva ebakindluse ülekandumise vastu, mis võib tuua muu hulgas kaasa inimkaubanduse ja inimeste ebaseadusliku üle piiri toimetamise ning terrorismi.

Stabiliseerumise väljavaate tekkimisel peab legitiimsetel institutsioonidel olema ELi abiga võimalik osutada kohalikele elanikele kiiresti esmatähtsaid teenuseid ja tagada nende julgeolek, vähendades nii vägivalda taastekkimise ohtu ning võimaldades põgenikel tagasi pöörduda. Püüame sellepärast lähendada oma reageerimist vägivaldale lõpetamise ja pikaajalise taastumise vahel ning töötada välja selle, et meie osalemine hõlmaks kaht aspekti – julgeolekut ja arengut.

Konfliktide lahendamine

Igal riigil, kus toimub konflikt, on vaja sõlmida uuesti ühiskondlik kokkuleppe riigi ja selle kodanike vahel. Liit toetab selliseid jõupingutusi, edendades kaasavat valitsemist kõikidel tasanditel. Kui „kesktasand“ on katki, siis üksnes ülevalt alla tegutsemisel on piiratud mõju. Kaasav poliitiline kokkulepe eeldab tegutsemist kõikidel tasanditel. ÜJKP, arenguabi ja sihtotstarbeliste finantsvahendite abil ühendame me ülevalt alla ja alt üles tehtavad jõupingutused, millega edendada jätkusuutliku ja kohalikul tasandil väljakujunenud riikluse ülesehitamist. Töötamine kohalikul tasandil, näiteks munitsipaal- ja kohalike omavalitsustega, võib aidata esmatähtsate teenuste kodanikele osutamisele kaasa, ning võimaldab teha tihedamat koostööd väljakujunenud kodanikuühiskonnaga. Selles suunas tehtav töö parandab samuti meie teadmisi kohalikust olukorrast, aidates meil eristada neid rühmi, kellega me peame kõnelusi neid toetamata, nendest, keda me toetame aktiivselt kui inimeste julgeoleku ja leppimise eest võitlejaid.

EL edendab vahendamis- ja hõlbustamistegevuse kaudu samuti kaasavat valitsemist kõikidel tasanditel. Samal ajal töötame välja loovamad lähenemisviisid diplomaatiale. See tähendab ka naiste rolli edendamist rahualastes jõupingutustes, muu hulgas rakendades ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni naiste, rahu ja julgeoleku kohta ning parandades ELi sisest soolist tasakaalu. See hõlmab konfliktiolukorras süstemaatilisemat tuginemist kultuurilisele, religioonidevahelisele, teaduslikule ja majanduslikule diplomaatiale.

Rahuaegne majandus

EL edendab ruumi, milles legitiimne majandus saab juured alla ajada ja tugevneda. Vägivaldse konflikti olukorras tähendab see humanitaarabile juurdepääsu tagamist, et oleks võimalik kohale toimetada esmatähtsaid kaupu ja osutada esmatähtsaid teenuseid. See tähendab ka tööd sõjaaegse majanduse lõhkumiseks ning seaduspärase elatiseteenimise võimaluste loomiseks. Selleks on vaja suurendada sünergiaid humanitaar- ja arenguabi vahel, suunates oma toetust tervishoiu, hariduse, kaitse, esmatähtsate kaupade ja seaduspärase tööhõive tagamisele. Stabiliseerumise väljavaadete tekkimisega saavad sünergias toimivad kaubandus ja areng olla aluseks pikaajalisele rahu kindlustamisele.

Rahumeelse muutuse saavutamise peamisteks vahenditeks on piiravad meetmed koos diplomaatiaga. Neil võib olla otsustav tähtsus heidutamisel, konfliktiennetamisel ja lahendamisel. Rahvusvahelisele ja ELi õigusele vastavate arukate sanktsioonide ulatus töötatakse hoolikalt välja ning nende rakendamist jälgitakse, et toetada legitiimset majandust ja vältida kohaliku ühiskonna kahjustamist. Kuritegeliku sõjamajanduse vastu võitlemiseks peab EL samuti moderniseerima oma poliitika, mida ta kohaldab kahesuguse kasutusega kaupade ekspordi kontrolli suhtes, ning võitlema kultuuriväärtuste ja loodusvaradega ebaseadusliku kauplemise vastu.

3.4 Piirkondlikud koostöökorraldused

Maailmas, kus valitsevad globaalsed surved ja kohalikud tagasilöögid, muutub oluliseks piirkondlik dünaamika. Piirkonnad kui keerukad võimu, koostoime ja identiteedi moodustised täidavad detsentraliseeritud maailmas kriitilise tähtsusega valitsemisrolli. Piirkondliku valitsemise vabatahtlikud vormid annavad riikidele ja rahvastele võimaluse käsitleda paremini julgeolekuprobleeme, lõigata üleilmastumisest majanduslikku kasu, väljendada täieulatuslikumalt oma kultuuri ja identiteeti ning mõjutada maailmaküsimusi. See on ELi enda rahu ja arengu põhialus 21. sajandil. Seetõttu edendame ja toetame piirkondlikke koostöökorraldusi kogu maailmas, kaasa arvatud kõige lõhestunumatel aladel. Piirkondlike korralduste väljendusvormid on erinevad. EL toetab piirkondlikke organisatsioone seal kus võimalik ja kui see vastab meie

huvidele. Meie püüdluseks ei ole eksportida meie enda mudelit, vaid otsida pigem erinevatest piirkondlikest kogemustest vastastikust inspiratsiooni. Piirkondlike koostöökorraldusi ei loo aga siiski mitte ainult organisatsioonid. Need on segu kahepoolsetest, allpiirkondlikest, piirkondlikest ja piirkondadevahelistest suhetest. Ka maailma mastaabis osalejatel on nendes oma roll, millel on seosed piirkondlike koostööalaste jõupingutusega. Koosvõetult saab tänu nendele käsitleda riikideüleseid konflikte, väljakutseid ja võimalusi. ELil on maailma eri piirkondades oma konkreetsed sihid. Kõigis neis investeerime koostööl põhinevatesse suhetesse, et anda hoogu jagatud üleilmsele vastutusele.

Euroopa julgeolekukord

Riikide suveräänsus, sõltumatus ja territoriaalne terviklikkus, piiride puutumatus ning vaidluste rahumeelne lahendamine on Euroopa julgeolekukorra põhielemendid. Need põhimõtted kehtivad kõigi riikide suhtes, nii ELi piires kui ka mujal.

Rahu ja stabiilsus ei ole aga Euroopas enam iseenesestmõistetav. Venemaa-poolne rahvusvahelise õiguse rikkumine ja Ukraina destabiliseerimine, mis lisanduvad pikaleveninud konfliktidele laiemas Musta mere piirkonnas, on pannud Euroopa julgeolekukorra olemuse proovile. EL on ühtne rahvusvahelise õiguse, demokraatia ja inimõiguste järgimisel, koostöö tegemisel ning selle tagamisel, et igal riigil on õigus vabalt valida oma tulevikku.

Suhete korraldamine Venemaaga on võtmetähtsusega strateegiline väljakutse. ELi Venemaa-poliitika nurgakiviks peab jääma järjepidev ja ühtne käsitus. Olulised muutused ELi ja Venemaa suhetes saavad toimuda siis, kui järgitakse täielikult rahvusvahelist õigust ja Euroopa julgeolekukorra aluseks olevaid põhimõtteid, muu hulgas Helsingi lõppakti ja Pariisi hartat. Me ei tunnista Krimmi ebaseaduslikku annekteerimist Venemaa poolt ega aktsepteeri Ida-Ukraina destabiliseerimist. Me tugevdame ELi, suurendame oma idanaabrite vastupanuvõimet ja austame nende õigust valida vabalt oma lähenemisviisi ELi suhtes. Samal ajal on EL ja Venemaa üksteisest sõltuvad. Seetõttu kaasame Venemaad eriarvamuste arutamiseks ja koostöö tegemiseks juhul ja siis, kui meie huvid kattuvad. Peale nende välispoliitiliste küsimuste, milles me praegu koostööd teeme, võib valikuliselt koostööd teha ka Euroopale huvi pakkuvates valdkondades, muu hulgas kliima, Arktika, meresõidu turvalisus, haridus, teadusuuringud ja piiriülene koostöö. Koostöö peaks hõlmama ka tugevamaid ühiskondlikke sidemeid õppuritele, kodanikuühiskonna liikmetele ja ettevõtjatele lihtsamate reisimisvõimaluste loomise teel.

Kogu piirkonda hõlmates edendab EL koostööd Euroopa Nõukogu ning Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooniga (OSCE). OSCE kui Euroopa-ülene organisatsioon, mille tegevus ulatub

Kesk-Aasiasse ja millel on Atlandi-üleised sidemed, on Euroopa julgeolekukorra keskmes. EL tugevdab oma panust OSCEs ja koostööd OSCEga kui Euroopa julgeoleku tugisambaga.

Rahumeelne ja jõukas Vahemere piirkond, Lähis-Ida ja Aafrika

Olukord Vahemere piirkonnas, Lähis-Idas ja osades Sahara-taguse Aafrika piirkondades on ebastabiilne, mille tulemust näeme tõenäoliselt alles aastakümnete pärast. Konfliktide lahendamine ning arengu ja inimõiguste edendamine lõunas on äärmiselt oluline terrorismiohu käsitlemiseks, demograafia, rände ja kliimamuutustega seotud väljakutsetega tegelemiseks ning jagatud jõukuse võimaluse ärakasutamiseks. EL suurendab oma toetust piirkondlikele ja allpiirkondlikele organisatsioonidele Aafrikas ja Lähis-Idas, samuti piirkonna funktsionaalsetele koostöö-vormidele, ning intensiivistab oma koostööd nendega. Piirkondlikud organisatsioonid ei käsitlenud siiski kogu asjakohast dünaamikat ning osa kajastavad olemasolevaid lõhesid. Seetõttu tegutseme ka paindlikult, et aidata ületada lahknevusi, ja toetame piirkondlikke osalejaid konkreetsete tulemusteni jõudmisel. Selle saavutamiseks kasutame oma kahe- ja mitmepoolseid poliitikaid ja raamistikke ning partnerlussuhteid piirkonna kodanikuühiskonnaga.

EL järgib viite tegevussuunda. Esiteks, Magribi piirkonnas ja Lähis-Idas toetab EL funktsionaalset mitmepoolset koostööd. Muu hulgas Vahemere Liidu kaudu toetame praktilist koostööd sellistes küsimustes nagu julgeolek piiridel, ebaseaduslik kaubandus, terrorismivastane võitlus, massihävitusrelvade leviku tõkestamine, vee ja toiduga kindlustatus, energeetika ja kliima, taristu ning katastroofide ohjamine. Me edendame dialoogi ja läbirääkimisi piirkondlike konfliktide üle, näiteks nende üle, mis esinevad Süürias ja Liibüas. Palestiina-lisraeli konfliktiga seoses teeb EL tihedat koostööd Lähis-Ida neliku, Araabia Liiga ja kõigi peamiste sidusrühmadega, selleks et säilitada väljavaade elujõulise kahe riigi lahenduse saavutamiseks, mis põhineb 1967. aasta piirihoontel koos võrdsete maavahetustega, ning luua taas tingimused sisulisteks läbirääkimisteks. EL edendab samuti täielikku vastavust Euroopa ja rahvusvahelisele õigusele, tihendades selleks koostööd Iisraeliga ja Palestiina omavalitsusega.

Teiseks, EL tihendab sektoripõhist koostööd Türgiga, püüdes samal ajal kindlustada demokraatiat Türgis kooskõlas selle ühinemiskriteeriumidega, kaasa arvatud suhete normaliseerumine Küprosega. EL jätkab seega rangetest ja õiglastest ühinemistingimustest kinni pidades ühinemisprotsessi, pidades sidusalt dialoogi terrorismivastase võitluse, piirkondliku julgeoleku ja pagulaste küsimustes. Me teeme samuti tööd seoses ajakohastatud tolliliidu ja viisanõude kaotamisega ning jätkame koostööd Türgiga hariduse, energeetika ja transpordi valdkonnas.

Kolmandaks teeb EL tasakaalustatud koostööd Pärsia lahe piirkonnas. EL jätkab koostööd Pärsia lahe koostöönõukoguga ja konkreetsete Pärsia lahe riikidega. Tuginedes Iraani tuumakokkuleppele ja selle rakendamisele, alustab EL ka järk-järgult koostööd Iraaniga sellistes valdkondades nagu kaubandus, teadusuuringud, keskkond, energeetika, ebaseadusliku kaubanduse vastane võitlus, ränne ja vahetused ühiskondlikul tasandil. EL süvendab Iraani ja Pärsia lahe koostöönõukogu riikidega dialoogi piirkondlike konfliktide, inimõiguste ja terrorismivastase võitluse üle, eesmärgiga vältida olemasolevate kriiside levikut ning edendada koostöö- ja diplomaatiavõimalusi.

Neljandaks, pidades silmas järjest suuremaid seoseid Põhja-Aafrika ja Sahara-taguse Aafrika, samuti Aafrika Sarve ja Lähis-Ida vahel, toetab EL nende allpiirkondade koostööd. Selle raames edendatakse Punase mere piirkonnas kolmepoolset suhet Euroopa, Aafrika Sarve ja Pärsia lahe riikide vahel, et tegeleda ühiste julgeolekuprobleemidega ja kasutada ära majanduslikke võimalusi. Selleks tuleb käsitleda korrakindlalt piiriüleseid arengusuundi Põhja- ja Lääne-Aafrikas, Saheli ja Tšaadi järve piirkonnas, luues tihedamad sidemed Aafrika Liidu, Lääne-Aafrika riikide majandusühenduse (ECOWAS) ja G5 Saheli riikidega.

Lõpetuseks, me investeerime rahusse ja arengusse Aafrikas nagu oleks see investeering meie enda julgeolekusse ja jõukusesse. Me tugevdame koostööd teiste seas Aafrika Liidu, ECOWASi, Ida-Aafrika Arenguühenduse ja Ida-Aafrika Ühendusega ning suurendame neile toetust. Me peame tõhustama oma jõupingutusi majanduskasvu ja töökohtade loomise edendamiseks Aafrikas. Majanduspartnerluslepingud saavad hoogu anda lõimumisele ja liikuvusele Aafrikas ning innustada Aafrika täielikku ja võrdset osalemist ülemaailmsetes väärtusahelates. Euroopa investeeringud Aafrikas peavad märkimisväärselt suurenema ka selleks, et toetada säästvat arengut. Me loome tugevamad seosed oma Aafrika-suunalise kaubandus-, arengu- ja julgeolekupoliitika vahel ning ühendame arenguvaldkonna jõupingutused tööga rände, tervishoiu, hariduse, energeetika ja kliima, teaduse ja tehnoloogia valdkonnas, eeskätt toiduga kindlustatuse parandamise eesmärgil. Me toetame jätkuvalt rahu ja julgeoleku tagamiseks tehtavaid jõupingutusi Aafrikas ning aitame Aafrika organisatsioone nende töös seoses konfliktide ärahoidmise, terrorismi ja organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse, rände ja piirihaldusega. Me teeme seda diplomaatia, ÜJKP ja arengu, samuti usaldusfondide kaudu, millega toetatakse piirkondlikke strateegiaid.

Tihedamad Atlandi-ülesed suhted

EL investeerib rohkem Atlandi-üleste tugevatesse sidemetesse nii põhja- kui lõunasuunal. Tugev Atlandi-ülene partnerlus NATO kaudu ning USA ja Kanadaga aitab meil suurendada

vastupanuvõimet, käsitleda konflikte ja anda panus tõhusasse ülemaailmsesse juhtimisse. NATO on oma liikmete jaoks olnud ligi 70 aastat Euroopa ja Atlandi piirkonna julgeoleku tugisammas. NATO jääb ka edaspidi maailma kõige tugevamaks ja tõhusamaks sõjaliseks liiduks. EL süvendab oma partnerlust NATOga koordineeritud kaitsevõime arendamise, paralleelsete ja sünkroniseeritud ülesannete täitmise ning üksteist vastastikku tugevdavate meetmete kaudu, et suurendada meie partnerite suutlikkust, võidelda hübriid- ja küberohtudega ning edendada merendusjulgeolekut.

USA puhul on ELi eesmärgiks Atlandi-ülese kaubandus- ja investeerimispartnerluse (TTIP) sõlmimine. Nagu laiaulatuslik majandus- ja kaubandusleping (CETA) Kanadaga, annab TTIP tunnistust Atlandi-ülesest pühendumusest ühistele väärtustele ning näitab meie valmisolekut järgida ambitsioonikat eeskirjadel põhinevat kaubanduse tegevuskava. Laiemas julgeoleku tegevuskavas on USA jätkuvalt meie peamine partner. EL süvendab koostööd USA ja Kanadaga kriisiohje, terrorismivastase võitluse, küberküsimumste, rände, energeetika ja kliimameetmete valdkonnas.

Suuremas Atlandi piirkonnas laiendab EL koostööd ja loob tugevad partnerlused Ladina Ameerika ja Kariibi piirkonna riikidega ühiste väärtuste ja huvide alusel. EL arendab välja mitmepoolsed suhted Ladina-Ameerika ja Kariibi Riikide Ühendusega (CELAC) ning erinevate piirkondlike rühmitustega vastavalt nende konkurentsieelisele. Me tõhustame poliitilist dialoogi ja koostööd rände, merendusjulgeoleku, ookeanielu kaitse, kliimamuutuste, energeetika, desarmeerimise, massihävitusrelvade leviku tõkestamise ja relvastuskontrolli ning organiseeritud kuritegevuse ja terrorismivastase võitluse valdkonnas. Me jätkame Mercosuriga sõlmitava vabakaubanduslepingu läbirääkimisi, tuginedes poliitilisele dialoogile ja koostöölepingule Kuubaga, ning investeerime süvendatuntesse sotsiaalmajanduslikesse suhetesse Ladina Ameerika ja Kariibi piirkonna riikidega viisalihtsustuse, üliõpilasvahetuste, mestimise, teaduslase koostöö ja tehniliste projektide kaudu. Samuti toetame aktiivselt läbirääkimisi rahukokkulepete üle piirkonnas ja nende kokkulepete rakendamist, nagu me teeme Colombias.

Ühendatud Aasia

Euroopa jõukus ja Aasia julgeolek on otseselt seotud. Pidades silmas Aasia majanduslikku kaalukust ELi jaoks ja vastupidi, on rahu ja stabiilsus Aasias meie jõukuse eeltingimus. Me süvendame majandusdiplomaatiat ja suurendame oma julgeolekualast rolli Aasias.

EL loob Hiinaga suhted, mis põhinevad õigusriigi põhimõtete austamisel nii riigi siseselt kui rahvusvaheliselt. Jätkame sidusat lähenemisviisi Hiina läänesuunalise ühenduvuse suhtes,

maksimeerides ELi-Hiina ühenduvuse platvormi ning ASEMi ja ELi-ASEANi raamistike potentsiaali. EL süvendab Hiinaga ka kaubandussuhteid ja investeerimist Hiinasse, seades eesmärgiks võrdsed võimalused, asjakohase intellektuaalomandi õiguste kaitse, suurema koostöö kõrgtehnoloogia valdkonnas ning dialoogi majandusreformi, inimõiguste ja kliimameetmete üle. Samaaegselt süvendab EL oma majandusdiplomaatiat piirkonnas, tehes tööd ambitsioonikate vabakaubanduslepingute sõlmimiseks selliste strateegiliste partneritega nagu Jaapan ja India, samuti ASEANi liikmesriigid, eesmärgiga sõlmida võimalik ELi ja ASEANi leping.

Samuti arendame edasi poliitiliselt terviklikumat lähenemisviisi Aasia suhtes, seades eesmärgiks suurema praktilise panuse andmise Aasia julgeolekusse. Laiendame oma partnerlusi, sealhulgas julgeolekuküsimustes, Jaapani, Korea Vabariigi, Indoneesia ja teistega. Jätkame Afganistanis riigi ülesehitamise ja lepitusprotsessi toetamist koos meie piirkondlike ja rahvusvaheliste partneritega. Edendame massihävitusrelvade leviku tõkestamist Korea poolsaarel. Ida- ja Kagu-Aasias toetame meresõiduvabadust, toetame kindlalt rahvusvahelise õiguse, sealhulgas mereõiguse ja selle vahekohtumenetluste austamist ning innustame pooli merenduslaseid vaidlusi rahumeelselt lahendama. Aitame üles ehitada merenduslaseid võimeid ning toetame ASEANi juhitavat piirkondlikku julgeolekustruktuuri. Kesk- ja Lõuna-Aasias süvendame koostööd terrorismi ja ebaseadusliku kaubanduse vastase võitluse ja rände valdkonnas, samuti tugevdame transpordi, kaubanduse ja energeetika ühenduvust. Indoneesia, Vaikse ookeani ja Ida-Aasia piirkondades edendab EL inimõigusi ja toetab demokraatiale üleminekut, nagu Myanmaris/Birmas.

Koostöö Arktikas

Arvestades, et kolm ELi liikmesriiki ja kaks Euroopa Majanduspiirkonna liiget on Arktika piirkonna riigid, on ELil strateegiline huvi, et Arktika jääks väheste pingetega piirkonnaks, kus käimasolevat koostööd tagab Arktika Nõukogu, hästitoimiv õigusraamistik ning tugev poliitiline ja julgeolekualane koostöö. EL annab selleks oma panuse tõhustatud töö kaudu kliimameetmete ja keskkonnauuringute, säästva arengu, telekommunikatsioonide ning otsingu- ja päästetööde valdkonnas, samuti konkreetse koostöö kaudu Arktika piirkonna riikide, institutsioonide, põlisrahvaste ja kohalike kogukondadega.

3.5 Ülemaailmne juhtimine 21. sajandil

Ilma üleilmsete normideta ja nende jõustamise vahenditeta on ohus meie elulised huvid – rahu ja julgeolek, heaolu ja demokraatia. Oma alusväärtustest juhindudes on EL pühendunud üleilmsele korrale, mis põhineks rahvusvahelisel õigusel, sealhulgas ÜRO põhikirja põhimõtetel, mis tagavad rahu, inimõigused, jätkusuutliku arengu ja püsiva juurdepääsu maakera ühisvaradele. See

pühendumus väljendub püüdluses olemasoleva süsteemi pelga säilitamise asemel seda muuta. EL seab eesmärgiks tugeva ÜRO kui mitmepoolse reeglitel põhineva korra alussamba ning töötab välja üleilmselt koordineeritud reageerimise koos rahvusvaheliste ja piirkondlike organisatsioonide, riikide ja valitsusväliste osalejatega.

Reformimine: Pühendumus ülemaailmsele juhtimisele peab väljenduma otsustavuses reformida ÜROd, sealhulgas julgeolekunõukogu ja rahvusvahelisi finantsasutusi. Muutustele vastupanu võib kaasa tuua selliste institutsioonide nõrgenemise ja alternatiivsete ühenduste esilekerkimise, mis kahjustaks kõiki ELi liikmesriike. EL toetab aruandekohustuse, representatiivsuse, vastutuse, tõhususe ja läbipaistvuse põhimõtteid. Nende põhimõtete praktiline tähendus viimistletakse igal üksikjuhul eraldi. Me kutsume ÜRO Julgeolekunõukogu liikmeid jätkuvalt üles mitte hääletama usaldusväärsete resolutsiooni eelnõude vastu, mis käsitlevad õigeaegseid ja otsustavaid meetmeid massikuritegude ennetamiseks või lõpetamiseks. Kõigis mitmepoolsetes foorumites, eelkõige ÜROs, rahvusvahelistes finantsasutustes ja rahvusvahelistes õiguskaitseorganisatsioonides muudab EL oma hääle tugevamaks ning saavutab suurema nähtavuse ja sidususe. Töötame selle nimel, et suurendada euroala ühtset esindatust Rahvusvahelises Valuutafondis.

Investeerimine: ÜROsse uskumine tähendab sellesse investeerimist, eelkõige selle rahuvalve, vahendamise, rahu kindlustamise ja humanitaarabi andmisega seotud ülesannetesse. EL ja selle liikmesriigid, olles juba ÜRO humanitaarabiasutuste suurimad panustajad, investeerivad nende asutuste töösse veelgi rohkem. ÜJKP saaks anda täiendava panuse ja toetada ÜRO rahuvalvet ühenduste rajamise, stabiliseerimise ja muude operatsioonide kaudu. Samuti suurendab EL sünergia ÜRO rahu kindlustamise alaste jõupingutustega, koordineerides paremini ÜJKP võimete tugevdamise missioonide kavandamist, arendamist ja lõpetamist ebakindlates piirkondades.

Rakendamine: EL näitab eeskujuna, täites oma kohustused säästva arengu ja kliimamuutuse valdkonnas. EL suurendab kliimameetmete rahastamist, jätkab kliimameetmete süvalaiendamist mitmepoolsetel foorumitel, suurendab eesmärke Pariisi kokkuleppes ette nähtud läbivaatamiseks ning teeb tööd puhta energeetika kulude vähendamiseks. Säästva arengu eesmärgid annavad teavet Cotonou järgsetele partnerlustele ning suunavad arengupoliitika, sealhulgas ELi arengukonsensusreformimist. Lisaks on säästva arengu eesmärkide elluviimiseks vaja muutust kõikidel ELi siseste ja väliste poliitikameetmete osas, avaliku ja erasektori partnerluste kaasamist ning Euroopa Investeerimispannga (EIP) kogemuse võimendamist, pakkudes tehnilist abi ja suutlikkuse arendamist arenevates ja keskmiste tuludega riikides.

Süvendamine: Maailma suurima majandusena on EL peamine liikumapanev jõud ülemaailmses kaubanduses ja investeerimises, valdkondades, milles eeskirju saab veelgi süvendada. Meie jõukus sõltub avatud ja reeglipõhisest majandussüsteemist, kus on tõeliselt võrdsed tingimused, mida meie majandusdiplomaatia veelgi edendab. Me jätkame läbirääkimisi ulatuslike vabakaubanduslepingute kui ülemaailmse vabakaubanduse elementide üle USA, Jaapani, Mercosuri, India, ASEANi ja muud riikidega. Sellised vastastikusel kasul põhinevad ambitsioonikad lepingud nagu TTIP ja CETA saavad edendada rahvusvahelisi reguleerivaid standardeid, tarbijakaitset, samuti töö-, keskkonna-, töötervishoiu ja tööohutuse norme. Uue põlvkonna kaubanduslepingud, mis hõlmavad teenuseid, digitaalset majandust, energiat ja tooraineid, saavad vähendada õiguslikku killustatust ja tõkkeid ning reguleerida juurdepääsu loodusvaradele. EL tagab, et kõigi kaubanduslepingute üle peetakse läbirääkimisi viisil, mis toetab seda, et Maailma Kaubandusorganisatsioonist (WTO) saaks taas ülemaailmne läbirääkimiste keskus. ELi huvid avatud ja õiglase majandusliku süsteemi vastu on seotud vajadusega ülemaailmse merenduse kasvu ja julgeoleku järele, mis tagab avatud ja kaitstud ookeani- ja mereteed, mis on kriitilise tähtsusega kaubanduse ja loodusvaradele juurdepääsu jaoks. EL annab panuse ülemaailmsesse merendusjulgeolekusse, tuginedes oma kogemustele India ookeanis ja Vahemeres ning uurides võimalusi Guinea lahes, Lõuna-Hiina meres ja Malaka väinas. Üleilmse merendusjulgeoleku tagajana püüab EL üldiselt kohaldada ja rakendada ÜRO mereõiguse konventsiooni, sealhulgas selle vaidluste lahendamise mehhanisme. Samuti edendame mereressursside ja bioloogilise mitmekesisuse kaitset ja säästvat kasutamist ning meremajanduse kasvu, töötades selle nimel, et täita õiguslikud lüngad ning parandada teadmisi ja teadlikkust ookeanidest.

Laiendamine: Püüame laiendada rahvusvaheliste normide, režiimide ja institutsioonide haaret. Massihävitusrelvade ja nende kandevahendite levik on endiselt üha suurenev oht Euroopas ja kogu maailmas. EL toetab tugevalt mitmepoolsete desarmeerimise, massihävitusrelvade leviku tõkestamise ja relvastuskontrolli lepingute ja režiimide laienevat liikmesust, ülemaailmset kohaldamist, täielikku rakendamist ja jõustamist. Kasutame kõiki meie käsutuses olevaid vahendeid, et aidata lahendada massihävitusrelvade levikuga seotud kriisid, nagu me seda edukalt tegime Iraani tuumaprogrammi puhul. EL osaleb aktiivselt ekspordikontrolli režiimides, tugevdab ühised eeskirju, mis reguleerivad liikmesriikide ekspordipoliitikat sõjalise varustuse ja tehnoloogia, sealhulgas kahesuguse kasutusega varustuse ja tehnoloogia osas ning toetab ekspordi kontrollivaid asutusi kolmandates riikides ja relvastuskontrollirežiime toetavaid tehnilisi asutusi. Samuti edendab EL kaitsmise kohustust, rahvusvahelist humanitaarõigust, inimõigusi käsitlevat rahvusvahelist õigust ja rahvusvahelist kriminaalõigust. Toetame ÜRO Inimõiguste

Nõukogu ja ergutame võimalikult laialdaselt alluma Rahvusvahelise Kriminaalkohtu ja Rahvusvahelise Kohtu jurisdiktsioonile.

Arendamine: Ülemaailmsetes küsimustes tuleb eeskirju edasi arendada, et tagada julgeolek ja jätkusuutlik juurdepääs maakera ühisvaradele. ELil saab tulevikku vaatav küberosaleja, kes kaitseb meie elutähtsaid varasid ja väärtusi digimaailmas, eelkõige edendades vaba ja turvalist ülemaailmset interneti. Koos oma partneritega osaleme küberdiplomaatias ja suutlikkuse suurendamises ning püüame saavutada kokkuleppeid riikide vastutustundliku käitumise kohta küberruumis, tuginedes kehtivale rahvusvahelisele õigusele. Toetame mitmepoolset digitaalset juhtimist ja ülemaailmset koostööraamistikku küberjulgeoleku kohta, austades teabe vaba liikumist. Kosmoses edendame meie kosmoseteenuste sõltumatust ja julgeolekut ning töötame vastutustundliku kosmosekäitumise põhimõtetega, mis võib viia rahvusvahelise vabatahtliku toimumisjuhendi vastuvõtmiseni. Energeetika valdkonnas ergutame mitmepoolseid mehhanisme, mille eesmärk on tagada säästvad energiamudelid nii meie enda jätkusuutlike poliitikameetmete väljatöötamise kui ka peamiste energia tarbijate ja selle tootjatega dialoogi süvendamise kaudu. Tervishoiuvaldkonnas teeme tööd ülemaailmsete pandeemiade tõhusamaks ennetamiseks, avastamiseks ja neile reageerimiseks. Samuti on vaja ülemaailmseid eeskirju sellistes valdkondades nagu biotehnoloogia, tehisintellekt, robotika ja kaugjuhitavad süsteemid, et vältida seonduvaid turvariske ja saada neist majanduslikku kasu. Kõigis sellistes küsimustes edendab EL teabevahetust asjakohaste mitmepoolsete foorumite raames, et aidata tõhustada eeskirjade väljatöötamist ja luua partnerlusi maailma asjade eesliinil.

Partnerlus: EL annab eeskju ülemaailmses juhtimises. Kuid ta ei saa seda teha üksi. EL toimib osalejate võrgus tegevuskava viimistleja, ühenduslüli, koordineerija ja hõlbustajana. EL loob partnerlusi riikide ja organisatsioonidega, kuid ka erasektori ja kodanikuühiskonnaga. Suuremas osas ülemaailmse juhtimise küsimustes teeme koostööd ÜRO kui mitmepoolse süsteemi raamistiku ja liidu peamise partneriga ning teiste oluliste partneritega nagu USA, piirkondlikud organisatsioonid ning ELi seisukohti jagavad ja strateegilised partnerid Aasias, Aafrikas ja Ameerika riikides. EL investeerib ka olulistesse valitsusvälistesse osalejatesse, eelkõige kodanikuühiskonda. Hoolimata suurenevatest repressioonidest on üleilmne kodanikuühiskond kasvamas ja edendab uut tüüpi aktiivsust. EL viimistleb vahendeid kodanikuühiskonna osalejate, eelkõige inimõiguste kaitsjate kaitseks ja mõjuvõimu suurendamiseks, toetades elujõulist kodanikuühiskonda kogu maailmas.

Tulemusliku ülemaailmse juhtimise saavutamise vorm võib eri olukordades olla erinev. Küberkaitse puhul sõltub ülemaailmne juhtimine järkjärgulise liidu loomisest riikide,

rahvusvaheliste organisatsioonide, tööstuse, kodanikuühiskonna ja tehniliste ekspertide vahel. Merenduse mitmepoolsuse valdkonnas teeb EL koostööd ÜRO ja selle spetsialiseeritud asutuste, NATO, meie strateegiliste partnerite ja ASEANi riikidega. Humanitaarmedeteme, säästva arengu ja kliimamuutuste valdkonnas loob EL partnerlussuhteid ÜRO ja G20, samuti uute rahastajate, kodanikuühiskonna ja erasektoriga. Terrorismivastases võitluses süvendame dialoogi ÜROga, luues samal ajal ulatuslikke partnerlusi riikide, piirkondlike organisatsioonide, kodanikuühiskonna ja erasektoriga sellistes küsimustes nagu võitlus vägivaldse ekstremismi ja terrorismi rahastamisega.

4. Visioonist tegudeni

Me püüdleme oma prioriteetide täitmise suunas, kasutades selleks meie ainulaadseid võrgustikke, meie majanduslikku kaalu ja kõiki meie käsutuses olevaid vahendeid sidusal ja koordineeritud viisil. Oma eesmärkide saavutamiseks tuleb meil siiski kollektiivselt panustada usaldusväärsesse, reageerimisvõimelisse ja ühtsesse liitu.

Usaldusväärne liit

Selleks et tagada vastutustundlik seotus maailmaga, on väga tähtis usaldusväärsus. ELi usaldusväärsus sõltub meie ühtsusest, meie paljudest saavutustest, meie püsivast atraktiivsusest, meie poliiticate tulemuslikkusest ja järjepidevusest ning meie väärtustele ustavaks jäämisest. Tugevam liit nõuab panustamist kõigisse välispoliitika mõõtmetesse alates teadusuuringutest ja kliimaküsimustest kuni taristu ja liikuvuseni, kaubandusest ja sanktsioonidest diplomaatia ja arenguni.

Selles ebakindlas maailmas ei piisa ainuüksi pehmest jõust, meil tuleb suurendada oma usaldusväärsus seoses julgeoleku ja kaitsega. Välisele kriisidele reageerimiseks, meie partnerite võimete arendamiseks ja Euroopa kaitsmiseks peavad liikmesriigid tegema piisaval tasemel kaitsekulutusi, kasutama tõhusaimal viisil ressursse ning täitma kollektiivselt võetud kohustuse kulutada 20% kaitse-eelarvest varustuse hankimisele ning teadusuuringutele ja tehnoloogiale. Võimeid tuleb arendada maksimaalse koostegutsemisvõime ja ühisusega ning teha need seal kus võimalik kättesaadavaks ELi, NATO, ÜRO ja teiste mitmepoolsete jõupingutuste toetuseks. Kuigi käesolevast strateegiast tulenevad tsiviil-sõjaline eesmärk, ülesanded, ning nõuete- ja võimetealased prioriteedid määratakse üksikasjalikumalt kindlaks valdkondlikus strateegias, milles lepib kokku nõukogu, saab mõningaid selliseid valdkondi juba rõhutada kooskõlas Euroopa Ülemkogu poolt võetud kohustustega.

Esiteks, Euroopa julgeolek sõltub sisemiste ja väliste ohtude ja väljakutsete paremini ja ühisest hindamisest. Euroopa riigid peavad parandama julgeolekumõjutustega voogude seiret ja kontrolli. Selleks tuleb investeerida luuresse, seiresse ja rekkesse, sealhulgas kaugjuhitavate õhusõidukite süsteemidesse, satelliitsidesse ning kosmosele sõltumatu juurdepääsu tagamisele ja Maa püsivasse seiresse. Terrorismivastase võitluse osas peavad liikmesriigid rakendama lõhkeaineid, tulirelvi ja broneeringuinfo töötlemist käsitlevaid õigusakte ning investeerima tuvastamissuutlikkusse ja relvade piiriüleste liikumiste jälgimisse. Teiseks, Euroopa riigid peavad investeerima digitaalsetesse võimetusse, et tagada Euroopa digitaalses ruumis andmed, võrgud ja elutähtis taristu. Oma vastupanuvõime suurendamiseks peame arendama võimeid usaldusväärsete digitaalsete teenuste ja toodete ning kübertehnoloogiate vallas. Me soodustame liikmesriikides suuremaid investeeringuid ja paremaid oskusi, tehes selleks koostööd teadusuuringute ja arendustegevuse, koolituse, õppuste ja hankeprogrammide vallas. Kolmandaks, seoses kõrgetasemeliste sõjaliste võimete lähed liikmesriikidel vaja kogu suuremahulist varustust, et reageerida välisele kriisidele ja hoida Euroopas turvalisust. See tähendab väga laia spektriga maavägede, õhuruumi, kosmose ja mereväe võimete, sealhulgas strateegiliste võimaldavate tegurite olemasolu.

Paljude nende võimete omandamiseks ja säilitamiseks peavad liikmesriigid liikuma selles suunas, et kaitsekoostööst saab norm. Liikmesriigid säilitavad kaitseotsuste tegemisel oma sõltumatus; sellegipoolest ei ole riiklikult suunitletud kaitseprogrammid võimete puudujääkide käsitlemiseks piisavad. Me oleme kaugel oma kollektiivsetest sihtmärkidest, sealhulgas sihtmärgist, mille järgi peaks 35% kogu varustusele tehtavatest kulutustest minema koostööl põhinevatesse hangetesse. Vabatahtlikkusel põhinev lähenemisviis kaitsekoostööle tuleb muuta reaalseks koostööks. ELi tasandil toimuv iga-aastane koordineeritud läbivaatamisprotsess liikmesriikide kavandatavate kaitsekulutuste arutamiseks võib aidata tagada suurema sidususe kaitseplaneerimisel ja võimete arendamisel. See peaks toimuma täielikus kooskõlas NATO kaitseplaneerimise protsessiga. Euroopa Kaitseagentuuril (EDA) on võtmeroll võimearendusplaani tugevdamisel, toimides liikmesriikide ja komisjoni vahelülina ning aidates liikmesriikidel arendada käesolevas strateegias seatud poliitilistest eesmärkidest tulenevaid võimeid .

Liikmesriike innustatakse süstemaatiliselt tegema kaitsealast koostööd. EDA võrdlusnäitajate regulaarne hindamine aitab luua liikmesriikide seas positiivse vastastikuse surve. Olulise tegurina tuleb märkida ELi poolset rahastamist seoses kaitsevaldkonna teadusuuringute ja tehnoloogiaga, mida kajastati esimest korda mitmeaastase finantsraamistiku vahekokkuvõttes ja seejärel järgmise eelarvetsükli täiemahulises programmis ning mis on Euroopa vajatavate kaitsevõimete arendamiseks hädavajalik.

Jätkusuutlik, innovatiivne ja konkurentsivõimeline Euroopa kaitsetööstus on Euroopa strateegilise sõltumatus ja usutava ÜJKP jaoks väga oluline. Samuti võib see aidata kaasa majanduskasvule ja töökohtade loomisele. Euroopa kaitsesektori tugev tehnoloogiline ja tööstuslik baas eeldab õiglast, toimivat ja läbipaistvat siseturgu, varustuskindlust ja struktureeritud dialoogi kaitsesektori jaoks asjakohaste tööstusharudega. Väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEd) osalemise tagamine kaitsesektoris võib lisaks aidata tõhustada innovatsiooni ja suurendada investeringuid tuleviku militaar tehnoloogiatesse.

Reageerimisvõimeline liit

Me elame ettearvatava ettearvamatus maailmas. Seepärast varustame ennast vahenditega, mis võimaldavad eesootavale tundmatule kiiremini ja paindlikumalt reageerida. Selleks et liit oleks reageerimisvõimelisem, tuleb muutuda. Muutusi on vaja nii diplomaatias, ÜJKPs ja arenguvaldkonnas kui ka meie välistegevuse alustalaks olevasse teadmistebaasi investeerimisel.

Esiteks, meie diplomaatiline tegevus peab täielikult tuginema Lissaboni lepingule. ELi välispoliitika ei ole sooloesitus. See on sama partituuri järgi koos mängiv orkester. Meie mitmekesisus on tohutu vara, tingimusel et me jääme ühtseks ja tegutseme koordineeritult. Koostöö liikmesriikidega saab tugevdada meie tegevust maailmas. Kõrge esindaja võib nõukogu vastutusel kutsuda liikmesriiki või liikmesriikide rühma, kes soovib ja suudab panustada, rakendama nõukogus kokkulepitud seisukohti. Kõrge esindaja hoiab nõukogu täielikult informeerituna ning tagab sidususe kokkulepitud ELi poliitikatega.

Teiseks, ÜJKP peab muutuma kiiremaks ja tulemuslikumaks. Euroopa riigid peavad olema valmis kriisidele kiiresti reageerima, tehes seda täielikus kooskõlas ÜRO põhikirjaga. Selleks tuleb liikmesriikidel tõhustada koolituse ja õppuste kaudu oma vägede siirdavust ja koostegutsemisvõimet. Meil tuleb arendada kiirreageerimisvõimet ka selliste protseduuriliste, rahaliste ja poliitiliste tõkete kõrvaldamise abil, mis takistavad lahingugruppide siirmist, segavad vägede moodustamist ja vähendavad ÜJKP sõjaliste operatsioonide tulemuslikkust. Samal ajal tuleb meil arendada edasi meie tsiviilmissioone – mis on ÜJKP firmamärgiks –, innustades vägede moodustamist, kiirendades siirmist ja pakkudes piisavat väljaõpet kogu ELis kasutatava õppekava põhjal. Reageerimisvõimeline ÜJKP eeldab ka meie institutsiooniliste struktuuride tõhustamist. Meil tuleb tugevdada operatsioonide planeerimise ja läbiviimise struktuure ning luua tsiviil- ja sõjaliste struktuuride ja missioonide vahel tihedamad sidemed, pidades silmas, et need võidakse siirda samasse kohta. Tuleks uurida võimalusi liikmesriikidevaheliseks tihedamaks koostööks selles valdkonnas. Kui see osutub edukaks ja aja jooksul korduvaks, võib see viia välja struktureerituma koostöövormini, kasutades täiel määral Lissaboni lepingu potentsiaali.

Kolmandaks, arengupoliitika muutub paindlikumaks ja see viiakse paremini vastavusse meie strateegiliste prioriteetidega. Me kordame oma kollektiivset lubadust saavutada ametliku arenguabi 0,7% osakaal kogurahvatulust kooskõlas ametliku arenguabi kriteeriumidega. Arenguvaldkonna fondid peavad olema stabiilsed, kuid pikad programmitöö tsüklid piiravad ELi toetuse õigeaegset kasutamist ning võivad vähendada meie nähtavust ja mõju. Kohapealseteks tegevusteks, eelkõige konfliktide ennetamiseks ja kodanikuühiskonna toetamiseks, kasutada olevate piiratud summade kättesaadavust tuleks muuta paindlikumaks. Kogu komisjonis saab paindlikkus üheks rahastamisvahendite tunnuseks, mis võimaldab kanda mis tahes konkreetsel aastal kulukohustustega sidumata vahendid üle järgmistesse aastatesse, et reageerida kriisidele. See võimaldab täita lünki rahastamisvahendite ja eelarverubriikide vahel. Paralleelselt sellega on õige aeg kaaluda vahendite arvu vähendamist, et tõhustada meie sidusust ja paindlikkust, suurendades samas arengule mõeldud kogusummat.

Reageerimisvõimeline välistegevus peab põhinema tugeval teadmistebaasil. Suunatud lähenemisviisid vastupanuvõimele, konfliktide ennetamisele ja lahendamisele eeldavad suuremat olukorrateadlikkust. EL investeerib Euroopa välisteenistusse ning koordineerib paremini tööd institutsioonide ja liikmesriikide vahel. Liikmesriikide poolt oma mitmekesiste kultuuride andmine meie ühiste huvide teenistusse on väljakutse, kuid meile kättesaadav talentide kogum on ainulaadne. Sellest suurima kasu saamiseks investeerime me inimestesse, eelkõige inimestesse kohapeal. See tähendab meie delegatsioonide varustamist vajalike eksperditeadmistega, sealhulgas valdkondlikes küsimustes ja kohalikes keeltes, hinnates nii kogemusi piirkonnas kui ka kogemusi piirkonnast, tugevdades delegatsioonide poliitilisi seksioone ning innustama operatsiooni personali kasutama oma eksperditeadmisi poliitilisemalt. See tähendab välispoliitikas naiste osakaalu suurendamist. See tähendab investeerimist ELi konfliktide varajase hoiatamise süsteemi ning kogu meie välistegevuse muutmist konflikte ja õigusi silmas pidavaks. Samuti püüdleme me suurema teabevahetuse ja ühiste aruannete, analüüside ja reageerimise planeerimise suunas liikmesriikide saatkondade, ELi delegatsioonide, komisjoni talituste, ELi eriesindajate ja ÜJKP missioonide vahel. Me innustame vastastikkust täiendavust meie ning piirkondlike ja rahvusvaheliste organisatsioonide, kodanikuühiskonna, akadeemiliste ringkondade, mõttekodade ja erasektori vahel. Me teeme seda nii tavapärasel viisil – dialoogi, koostöö ja toetustegevuse kaudu – kui ka innovatiivses vormis, näiteks vahetuste, integreeritud personali ja ühisraajatiste kaudu, rakendades meie süsteemis teadmisi ja loovust.

Ühtne liit

Meie välistegevus muutub veelgi ühtsemaks. Aastate jooksul on selleks astunud olulisi samme, sealhulgas tehtud institutsioonilisi uuendusi, mille näiteks on Lissaboni lepinguga loodud liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ja komisjoni asepresidendi nn kaks-ühes-ametikoht ning Euroopa välisteenistus. ELi sidusale rollile maailmas paneb aluse tugev Euroopa välisteenistus, mis teeb koostööd teiste ELi institutsioonidega. Sidususe suunas tehtavad pingutused sisaldavad ka poliitilisi uuendusi, nagu konfliktide ja kriiside suhtes kohaldatav terviklik lähenemisviis ning arengukoostöö ühine kavandamine, mida tuleb muuta veelgi tõhusamaks. Meie ühtse välistegevuse uute valdkondade seas on energiadiplomaatia, kultuuridiplomaatia ja majandusdiplomaatia.

Jõukam liit nõuab selliste majanduslike prioriteetide seadmist, milles arvestatakse kõigi riikide ja piirkondadega ning mis lõimitakse kõigi sisepoliitiliste meetmete välismõõtmega. Jõukama liidu nimel on vajalik suurem koostöö ELi ja tema liikmesriikide, EIP ja erasektori vahel. Säästva arengu eesmärgid on samuti üks võimalus niisuguse sidususe taganttõukamiseks. Nende rakendamise abil luuakse sidusus meie poliitikameetmete sise- ja välismõõtmete ning rahastamisvahendite vahel. See lubab meil töötada välja viise, kuidas kombineerida omavahel toetusi, laene ning avaliku ja erasektori partnerlusi. Säästva arengu eesmärgid julgustavad meid laiendama ja kohaldama arengukoostöö osas rakendatavat poliitikameetmete sidusust teistelegi poliitikavaldkondadele ning korraldama komisjoni talituste, institutsioonide ja liikmesriikide vahelisi ühiseid analüüse ja tegevusi.

Peame muutuma sise- ja välispoliitiliselt ühtsemaks. Näiteks nõuab rände fenomen tasakaalustatud ja inimõigusi austavat meetmete kogumit, mis oleks suunatud rändevoogude juhtimisele ja nende struktuurilistele põhjustele. See tähendab, et rände osas asjakohaste välispoliitiliste meetmete killustatusele tuleb teha lõpp. Eelkõige loome tugevamad seosed humanitaar- ja arenguabi alaste jõupingutuste vahel, kasutades ühist riskianalüüsi, mitmeaastast programmitööd ja rahastamist. Samuti hakkame mitmesugustes välispoliitilistes meetmetes ja vahendites – alates diplomaatiast ja ÜJKPst kuni arengu- ja kliimapolitikani – võtma arvesse rännet ning tagame nende sidususe sisepoliitiliste meetmetega sellistes küsimustes nagu piirikaitse korraldamine, sisejulgeolek, varjupaik, tööhõive, kultuur ja haridus.

Julgeoleku vallas tuleb tõdeda, et terrorism, hübriidohud ja organiseeritud kuritegevus ei hooli piiridest. See nõuab tugevamat institutsioonidevahelist seotust meie välistegevuse ning vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva sisemise ala vahel. Neid seoseid tugevdatakse ühistel nõukogu istungitel ning Euroopa välisteenistuse ja komisjoni ühistes rakkerühmades.

Kaitsepoliitikagi tuleb paremini siduda siseturgu, tööstust ja kosmost käsitlevate poliitikameetmetega. Liikmesriigid peaksid samuti olema ühtsemad: tuleb tugevdada meie õiguskaitse- ja kohtuasutuste ning luureteenistuste vahelist koostööd. Peame ära kasutama Europoli ja Eurojusti kogu potentsiaali ning abistama rohkem ELi luureandmete analüüsi keskust. Peame sisestama luureteavet Euroopa andmebaasidesse ja koordineerima sealt ammutatud teavet ning rakendama IKT, sh suurandmete analüüsi olukorrateadlikkuse suurendamise teenistusse. Meie kodanikud vajavad rohkem kaitset ka kolmandates riikides, milleks saame kasutada liikmesriikidevahelisi ühiseid erandolukorra plaanimise kavu ja kriisidele reageerimise õppusi.

Peame muutma ühtsemaks ka oma julgeoleku- ja arengupoliitikat. ÜJKP suutlikkuse suurendamise missioonid tuleb siduda julgeolekuvaldkonnaga ja komisjonis tehtava õigusriigialase tööga. Suutlikkuse suurendamisel julgeoleku ja arengu jaoks võib olla keskne tähtsus selles, kuidas suurendada meie partnerite võimet ja võimalusi kriise ennetada ja neile reageerida, ning seda suutlikkuse suurendamist on tarvis rahaliselt ELi poolt toetada. Meie rahupoliitika peab samuti tagama sujuvama ülemineku lühiajaliselt kriisiohjamiselt pikaajase rahu kindlustamisele, selleks et konfliktisükkel oleks lünkadeta kaetud. Pikaajaline kriisi ennetavale rahule, toimetulekuvõimele ja inimõigustele suunatud töö tuleb siduda kriisile reageerimisega humanitaarabi, ÜJKP, sanktsioonide ja diplomaatia abil.

Samuti arvestame erinevates poliitikavaldkondades ja institutsioonides inimõiguste ja soolise võrdõiguslikkuse küsimustega ja edendame ka digitaalvaldkonna küsimustes tihedamat kooskõlastamist. Euroopa välisteenistus ja komisjon vajavad nendes küsimustes suuremat teadlikkust ja oskusteavet. Parem institutsioonidevaheline kooskõlastamine annaks juurde ka järjepidevust ja levitaks parimaid tavasid, aidates teha liitu tugevamaks ning muuta maailma toimetulevamaks, rahulikumaks ja jätkusuutlikumaks.

Edasised sammud

Käesoleva strateegia aluseks on unistus ning tahe luua tugevam liit, mis sooviks mõjutada ja oleks võimeline mõjutama positiivselt nii oma kodanike käekäiku kui elu kogu maailmas. Peame selle strateegia nüüd kiiresti ellu viima. Kõigepealt vaatame läbi olemasolevad valdkondlikud strateegiad ning kooskõlas käesoleva strateegia poliitiliste prioriteetidega töötame välja ja rakendame uued valdkondlikud või geograafilised strateegiad. Seda tööd võib alustada, kui on olemas selged protseduurid ja ajaraamistikud, milles kõik asjaomased pooled on täpselt kokku leppinud. Teiseks tuleb nõukogu, komisjoni ja Euroopa Parlamendi omavahelise konsultatsiooni käigus korrapäraselt läbi vaadata ELi üldine välis- ja julgeolekupoliitika strateegia ise. Vaatame

strateegia olukorra läbi kord aastas, osutades edasist rakendamist vajavatele aspektidele. Ning lõpuks: niipea kui EL ja selle liikmesriigid peavad seda kaasajal tõhusa edasiliikumise seisukohast vajalikuks, käivitatakse uus strateegiline arutelu. Meie kodanikud vääriavad tõelist liitu, mis edendab meie ühiseid huvisid, tegutsedes vastutustundlikult ja tehes koostööd teistega.